

**BİREYSEL ve TAKIM SPORLARI ile
UĞRAŞAN ÜNİVERSİTE ÖĞRENCİLERİNİN
TEMEL PSİKOLOJİK İHTİYAÇLARININ
BELİRLENMESİ**

Hatice GEZER

**Yüksek Lisans Tezi
Spor Yönetimi Anabilim Dalı
Doç. Dr. Orcan MIZRAK
2018
Her Hakkı Saklıdır**

T.C
ATATÜRK ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
SPOR YÖNETİMİ ANABİLİM DALI

Hatice GEZER

BİREYSEL VE TAKIM SPORLARI İLE UĞRAŞAN ÜNİVERSİTE
ÖĞRENCİLERİNİN TEMEL PSİKOLOJİK İHTİYAÇLARININ
BELİRLENMESİ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

TEZ YÖNETİCİSİ

Doç. Dr. Orcan MIZRAK

ERZURUM-2018

T.C.
ATATÜRK ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TEZ BEYAN FORMU

11/01/2018

SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜNE

BİLDİRİM

Atatürk Üniversitesi Lisansüstü Eğitim ve Öğretim Uygulama Esaslarının ilgili maddelerine göre hazırlamış olduğum "Bireysel ve Takım Sporları ile Uğraşan Üniversite Öğrencilerinin Temel Psikolojik İhtiyaçlarının Belirlenmesi" adlı tezin/raporun tamamen kendi çalışmam olduğunu ve her alıntıya kaynak gösterdiğimi taahhüt eder, tezimin/raporumun kâğıt ve elektronik kopyalarının Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü arşivlerinde aşağıda belirttiğim koşullarda saklanmasına izin verdiğimi onaylarım:

Lisansüstü Eğitim ve Öğretim Uygulama Esaslarının ilgili maddeleri uyarınca gereğinin yapılmasını arz ederim.

- ☒ Tezimin/Raporumun tamamı her yerden erişime açılabilir.
- ☐ Tezim/Raporum sadece Atatürk Üniversitesi yerleşkelerinden erişime açılabilir.
- ☐ Tezimin/Raporumun ..... yıl süreyle erişime açılmasını istemiyorum. Bu sürenin sonunda uzatma için başvuruda bulunmadığım takdirde, tezimin/raporumun tamamı her yerden erişime açılabilir.

11/01/2018

Hatice GEZER

**T.C.
ATATÜRK ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ**

TEZ KABUL TUTANAĞI

SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜNE

Doç. Dr. Orcan MIZRAK danışmanlığında, Hatice GEZER tarafından hazırlanan bu çalışma 11 / 01 / 2018 tarihinde aşağıdaki jüri tarafından, Spor Yönetimi Anabilim Dalı'nda Yüksek Lisans Tezi olarak kabul edilmiştir.

Başkan : Doç. Dr. Orcan MIZRAK

İmza: .....

Jüri Üyesi : Doç.Dr.Emre BELLİ

İmza: .....

Jüri Üyesi : Yrd. Doç. Dr.M.Alparslan KURUDİREK

İmza: .....

Yukarıdaki imzalar adı geçen öğretim üyelerine aittir. .... / ..... / .....

Prof. Dr. Mehmet TÖRENEK
Enstitü Müdürü

F-85/01/21.10.2016

11/01/2018

SOSYAL BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜNE

Atatürk Üniversitesi Lisansüstü Eğitim-Öğretim ve Sınav Yönetmeliğine göre hazırlamış olduğum “*Bireysel ve Takım Sporları ile Uğraşan Üniversite Öğrencilerinin Temel Psikolojik İhtiyaçlarının Belirlenmesi* adlı” tezin tamamen kendi çalışmam olduğunu ve her alıntıya kaynak gösterdiğimi taahhüt eder, tezimin kağıt ve elektronik kopyalarının Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü arşivlerinde aşağıda belirttiğim koşullarda saklanmasına izin verdiğimi onaylarım.

Lisansüstü Eğitim-Öğretim yönetmeliğinin ilgili maddeleri uyarınca gereğinin yapılmasını arz ederim.

X Tezimin tamamı her yerden erişime açılabilir.

Tezim sadece Atatürk Üniversitesi yerleşkelerinden erişime açılabilir.

Tezimin ..... yıl süreyle erişime açılmasını istemiyorum. Bu sürenin sonunda uzatma için başvuruda bulunmadığım takdirde, tezimin/raporumun tamamı her yerden erişime açılabilir.

Tarih ve İmza

11.01.2018

Öğrencinin Adı Soyadı

Hatice GEZER

İÇİNDEKİLER

TEZ BİLDİRİMİ	I
İÇİNDEKİLER	II
ÖZET.....	IV
ABSTRACT.....	V
SİMGELER VE KISALTMALAR DİZİNİ.....	VI
ŞEKİLLER DİZİNİ.....	VII
TABLolar DİZİNİ.....	VIII
ÖNSÖZ.....	IX
GİRİŞ.....	1

BİRİNCİ BÖLÜM

SPOR VE İHTİYAÇ KAVRAMI

1.GENEL BİLGİLER.....	3
1.1.Spor Kavramı.....	3
1.1.1.Sporun Tanım.....	3
1.1.2.Oyun Spor.....	4
1.1.3.Sağlık Spor.....	4
1.1.4.Performans Spor.....	5
1.1.5.Bireysel Sporlar.....	5
1.1.6.Takım Sporları.....	6
1.1.7.Takım Spor ve Bireysel Spor Yapanların Özellikleri.....	7
1.2. İHTİYAÇ (GEREKSİNİM) KAVRAMI.....	8
1.2.1.Temel İhtiyaçlar ile İlgili Kuramlar.....	11
1.2.2.Maslow'un İhtiyaçlar Hiyerarşisi Kuramı.....	11
1.2.2.1.Fizyolojik İhtiyaçlar.....	12
1.2.2.2.Güvenlik İhtiyacı.....	12
1.2.2.3. Ait Olma, Sevgi ve Sevecenlik İhtiyacı.....	12
1.2.2.4.Saygınlık İhtiyacı.....	13
1.2.2.5.Kendini Gerçekleştirme İhtiyacı.....	13
1.2.3.Clayton Alderfer'in İhtiyaçlar Kuramı.....	15
1.2.3.1.Varoluş Gereksinimi.....	15
1.2.3.2.İlişki Kurma Gereksinimi.....	15

III

1.2.3.3. Gelişme Gereksinimi.....	15
1.2.4. David McClelland'ın Başarı İhtiyacı Kuramı.....	16
1.2.4.1. Başarı Gereksinimi.....	16
1.2.4.2. Güç Gereksinimi.....	17
1.2.4.3. Yakın İlişki Gereksinimi.....	17
1.2.5. Henry A. Murray'ın İhtiyaçlar Kuramı.....	18
1.2.6. Clark Hull'un Fizyolojik İhtiyaçlar Kuramı (Dürtü Kuramı).....	20
1.2.7. Edward L. Deci ve Richard M. Ryan'ın Öz Belirleme Kuramı.....	20
1.2.7.1. Özerklik İhtiyacı.....	21
1.2.7.2. Yeterlik İhtiyacı.....	21
1.2.7.3. İlişki İhtiyacı.....	22
1.2.8. Bireyi Spora Yönlendiren İhtiyaçlar.....	22
1.2.8.1. Biyolojik İhtiyaçlar.....	22
1.2.8.2. Sosyal İhtiyaçlar.....	23
1.2.8.3. Psikolojik İhtiyaçlar.....	23

İKİNCİ BÖLÜM

METOT VE BULGULAR

2. MATERYAL ve YÖNTEM.....	25
2.1. Araştırmanın Modeli.....	25
2.2. Evren ve Örneklem.....	25
2.3. Veri Toplama Aracı.....	26
2.4. Kişisel Bilgi Formu.....	26
2.5. Temel Psikolojik İhtiyaçlar Ölçeği.....	26
2.6. Verilerin Analizi ve Yorumu.....	27
2.7. Bulgular.....	28
TARTIŞMA VE SONUÇ	41
KAYNAKÇA.....	49
EKLER.....	57
ÖZGEÇMİŞ.....	59

ÖZET

Bireysel ve Takım Sporları ile Uğraşan Üniversite Öğrencilerinin Temel Psikolojik İhtiyaçlarının Belirlenmesi

Bu çalışmanın amacı, üniversitelerin farklı bölümlerinde okuyan ve bireysel sporlar ile uğraşan üniversite öğrencilerinin temel psikolojik ihtiyaçlarının belirlenmesi ve sosyo-demografik değişkenleri ile arasındaki ilişkinin tespit edilmesidir. Çalışmaya, Türkiye Üniversite sporları Federasyonu tarafından düzenlenen müsabakalara katılan 311 erkek (%53,0) ve 276 kadın (%47,0) toplam 587 üniversite öğrencisi katılmıştır. Katılımcıların % 50,1'i 17-20 yaş arasında, % 39,2'si 21-24 yaş arasında ve %10,7'si ise 25-28 yaş aralığındadır.

Çalışmada, öğrencilerin Temel Psikolojik İhtiyaçlarını belirlemek için Deci ve Ryan (2000) tarafından geliştirilen ve Türkçeye uyarlaması Kesici ve vd., (2003) tarafından yapılan 21 madde ve “Özerklik İhtiyacı”, “Yeterlik İhtiyacı” ve “İlişki İhtiyacı” isimli üç alt boyuttan oluşan “*Temel Psikolojik İhtiyaçlar Ölçeği*” uygulanmıştır.

Verilerin istatistiksel çözümlemesinde, Portable IBM SPSS Statistics v20 programı kullanılmıştır. Verilerin normallik sınaması yapmak için tek örneklem “Kolmogorov-Smirnov” testi kullanılmış ve verilerin normal bir dağılıma sahip olmadığı tespit edilmiştir. Öğrencilerin temel psikolojik ihtiyaçlarının demografik değişkenler ile karşılaştırılmasında ikili grup karşılaştırmalarında “Mann Whitney U” testi üç ve/veya daha fazla grup karşılaştırmalarında “Kruskal Wallis-H” testi ve anlamlılığın ne yönde olduğunu belirlemek için “Mann Whitney U” testi kullanılmıştır. Anlamlılık düzeyi 0.05 olarak kabul edilmiştir.

Katılımcıların temel psikolojik ihtiyaçlar ölçeği alt boyutlarından elde etmiş oldukları puanların ortalama değerleri; özerklik alt boyutu puan ortalaması $22,43 \pm 3,32$, Yeterlik alt boyutu puan ortalaması $19,86 \pm 2,97$ ve ilişki alt boyutu puan ortalaması $25,67 \pm 3,26$ olarak tespit edilmiştir. Cinsiyet açısından yapılan inceleme sonrasında “Kadın” üniversite öğrencilerinin özerklik, yeterlik, ilişki ihtiyaçlarının doyumu “erkek” üniversite öğrencilerine oranla anlamlı düzeyde yüksek olduğu tespit edilmiştir. Spor türü bakımından ise Takım sporu ile uğraşan sporcuların bireysel sporculara oranla daha fazla “özerk” olma ihtiyacı duymaktadırlar. Bireysel sporlar ile uğraşan sporcuların ise takım sporu ile uğraşan sporculara oranla daha fazla “yeterlik” ve “ilişki” ihtiyacı duydukları tespit edilmiştir. Ailelerinde tek çocuk olan üniversite öğrencilerinin, 1 veya daha fazla kardeşi olan üniversite öğrencilerine oranla daha fazla “ilişki” ihtiyacı duymaktadırlar.

Anahtar kelimeler: Temel Psikolojik İhtiyaçlar, Bireysel Sporlar, Takım Sporları

ABSTRACT

Determination of the Basic Psychological Needs of University Students Who Deal with Individual and Team Sports

The aim of this study is to determine the basic psychological needs of university students studying in different parts of universities and dealing with team and individual sports and their relationship to socio-demographic variables.

A total of 587 university students participated in the study, 311 men (53.0%) and 276 women (47.0%) participating in the competition organized by the Turkish University Sports Federation. 50,1% of participants are between the ages of 17-20, 39,2% are between 21-24 years and 10,7% are between 25-28 years of age.

In the study; basic psychological needs Inventory [which was designed by Deci and Ryan (2000), adapted into Turkish by Kesici et al., (2003), had 21 items and was consisted of three subscales - relatedness, autonomy and competence] were used to determine the Basic psychological needs of university students. For the analyses of the data, Portable IBM SPSS Statistics v20 package program was used. One sample "Kolmogorov-Smirnov" test was employed in order to know whether or not the data followed a normal distribution and it was seen that the data did not follow a normal distribution. Following these initial analyses; it was decided to use non-parametric test methods for the statistical analyses of the data and "Mann Whitney U" test and "Kruskal Wallis-H" tests were employed to determine whether or not there was a significant difference between narcissism and socio-demographic variables.

The mean scores of the participants' subscales of basic psychological needs scale; the autonomy subscale average score was $22,43 \pm 3,32$, the competence subscale average score was $19,86 \pm 2,97$ and the relatedness subscale average score was $25,67 \pm 3,26$. After analysis according to gender, it was determined that the satisfaction of "female" university students' autonomy, competence and relationship needs was significantly higher than that of "male" university students. In terms of sport type, team sportsmen need to be more "autonomous" than individual sportsmen. It has been found that the athletes dealing with individual sports need more "competence" and "relationship" than the athletes dealing with team sports. University students who are single child in their families need more "relationship" than university students with one or more siblings.

Keywords: Basic Psychological Needs, Team Sports, Individual Sports

SİMGELER VE KISALTMALAR DİZİNİ

VD.	: Ve Diğerleri
VB.	: Ve Benzeri
ARK.	: Arkadaşları
AKT.	: Aktaran
V.İ.G.	: Varoluş, İlişki, Gelişme
TÜSF	: Türkiye Üniversite Sporları Federasyonu
SPSS	: Statistical Packet for The Social Science
TPI	: Temel Psikolojik İhtiyaçlar
STD.	: Standart
SIRA ORT.	: Sıra Ortalaması
SIRA TOP.	: Sıra Toplamı
S.D.	: Serbestlik Derecesi
SP. BİL. FAK.	: Spor Bilimleri Fakültesi
BESYO	: Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu

ŞEKİLLER DİZİNİ

Şekil 1. Maslow İhtiyaçlar Piramidi.....	14

TABLÖLAR DİZİNİ

Tablo 1. Üniversite Öğrencilerinin Sosyodemografik Değişkenlerine Göre Dağılımı.....	28
Tablo 2. Üniversite Öğrencilerinin Temel Psikolojik İhtiyaçlar Ölçeği Alt Boyutlarından Elde Etmiş Oldukları Puanların Frekans Dağılımları.....	29
Tablo 3. Üniversite Öğrencilerinin Temel Psikolojik İhtiyaçlarının “ <u>Cinsiyet</u> ” Değişkenine Göre Farklılaşıp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Mann Whitney-U Testi.....	30
Tablo 4. Üniversite Öğrencilerinin Temel Psikolojik İhtiyaçlarının “ <u>Yaş</u> ” Değişkenine Göre Farklılaşıp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Kruskal Wallis-H Testi.....	31
Tablo 5. Üniversite Öğrencilerinin Temel Psikolojik İhtiyaçlarının “ <u>Eğitim Görülen Fakülte/Yüksekokul</u> ” Değişkenine Göre Farklılaşıp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Mann Whitney-U Testi.....	32
Tablo 6. Üniversite Öğrencilerinin Temel Psikolojik İhtiyaçlarının “ <u>Spor Türü</u> ” Değişkenine Göre Farklılaşıp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Mann Whitney-U Testi.....	33
Tablo 7. Üniversite Öğrencilerinin Temel Psikolojik İhtiyaçlarının “ <u>Kardeş Sayısı</u> ” Değişkenine Göre Farklılaşıp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Kruskal Wallis-H Testi.....	34
Tablo 8. Üniversite Öğrencilerinin Temel Psikolojik İhtiyaçlarının “ <u>Anne Baba Durumu</u> ” Değişkenine Göre Farklılaşıp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Kruskal Wallis-H Testi.....	35
Tablo 9. Üniversite Öğrencilerinin Temel Psikolojik İhtiyaçlarının “ <u>Anne Baba Tutumu</u> ” Değişkenine Göre Farklılaşıp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Kruskal Wallis-H Testi.....	36
Tablo 10. Üniversite Öğrencilerinin Temel Psikolojik İhtiyaçlarının “ <u>Anne Eğitim Düzeyi</u> ” Değişkenine Göre Farklılaşıp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Kruskal Wallis-H Testi.....	37
Tablo 11. Üniversite Öğrencilerinin Temel Psikolojik İhtiyaçlarının “ <u>Baba Eğitim Düzeyi</u> ” Değişkenine Göre Farklılaşıp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Kruskal Wallis-H Testi.....	38
Tablo 12. Üniversite Öğrencilerinin Temel Psikolojik İhtiyaçlarının “ <u>İkamet Edilen Yer</u> ” Değişkenine Göre Farklılaşıp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Kruskal Wallis-H Testi.....	39
Tablo 13. Üniversite Öğrencilerinin Temel Psikolojik İhtiyaçlarının “ <u>Aylık Gelir</u> ” Değişkenine Göre Farklılaşıp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Kruskal Wallis-H Testi.....	40

ÖNSÖZ

Yüksek Lisans tez çalışmamın planlanması ve yürütülmesinde yardımlarını esirgemeyen ve yönlendiren Danışman Hocam Doç. Dr. Orcan MIZRAK'a bana duyduğu güven ve desteklerinden dolayı teşekkürü bir borç bilirim.

Ayrıca araştırmanın her basamağında görüş ve tavsiyeleri ile bana destek veren, deneyimleri ile katkı sunup bilgilerini paylaşan değerli hocalarım Yrd. Doç. Dr. Muharrem Alparslan KURUDİREK'e ve Doç. Dr. Emre BELLİ 'ye teşekkürlerimi sunarım.

Beni bu günlere getiren, yaşamımdaki tüm güzelliklerin mimarı olan, benden ilgi ve desteklerini esirgemeyen başta annem Şerife Dursun'a, aileme, tezimin her aşamasında gösterdiği sabır, alaka ve anlayışla hayatımı kolaylaştıran sevgili eşim Doç. Dr. Engin GEZER'e en derin sevgi ve şükranlarımı sunarım.

ERZURUM-2018

Hatice GEZER

1. GİRİŞ

Canlıların hayatta kalabilmesi için, vücudun temel fonksiyonlarını sağlayan canlı organizmasında ki beden ısısı, oksijen, su ve kandaki şeker miktarı gibi bazı unsurların belirli aralıklarda olması gerekmektedir. İnsan organizması, değişen çevre koşullarına bağlı olarak kendi fizyolojik dengesini korumak zorundadır. Organizma için en elverişli yaşam koşullarının kendiliğinden devamını sağlayan Homeostatik denge durumunun bozulması, bir eksiklik, bir ihtiyaç olarak ortaya çıkmaktadır. (Baymur, 1994). Diğer bir ifade ile organizmada oluşan dengesizlik ihtiyacı oluşturmaktadır (Öztürk, 2001). İhtiyaç, bireyin fizyolojik ve sonradan kazanılan herhangi bir eksikliği ya da yetmezliği olarak da tanımlanabilir (Morgan, 1984). İhtiyacın hissedilmesine neden olan gerginlik, ihtiyacın doyurulmasıyla ortadan kalkmakta ve bir tatmin duygusu yaşanmaktadır (Fromm, 1994).

İlgili literatür incelendiğinde ihtiyaçlar ile ilgili birçok kuramın olduğu görülmektedir. Bu kuramların ortak özelliği davranışların temel belirleyicisi olarak ihtiyacı görmeleridir. Bu yaklaşımlardan bazıları, kişinin açlık, susuzluk, cinsellik ve ısınma gibi temel güdülerin ve ihtiyaçların doyurulmasıyla haza ulaştığını belirtir.

İhtiyaçlardan bahseden kuramlardan bazıları; insanların sevmeye, onaylanma ve başarı isteği gibi ihtiyaçlarının olduğunu belirten Freud'un Psikanalitik kuramı, kişinin kendini korumaya, mutluluğa, düşünmeye ve dile getirmeye, diğer insanlarla ilişki kurmaya, büyümeye ve kendini gerçekleştirmeye karşı doğal bir yatkınlığı olduğunu belirten Ellis ve Beck'in görüşleridir (Corey, 2005).

İnsanın fizyolojik ve psikolojik ihtiyaçları doyurulduğu zaman insanda ki davranışlar olumlu yönde gelişmektedir. İhtiyaçların doyurulması ile ilgili Baard ve vd. (2004) da insanların kişilik gelişimleri, hayata uyumları ve öznel iyi oluşları gerçekleştireceğini vurgulamışlardır. Benzer şekilde ihtiyaçların doyurulması da, büyümek, hayatta kalmak ve kişisel olgunluğa ulaşmada önemli bir yer tutacağını Ryan ve vd. (1996) ifade ederlerken, Glasser (1965) de, hayatımız boyunca bizi yönlendiren hayatta kalma, sevgi ve ait olma, güç, özgürlük ve eğlence gereksinimlerimizin olduğu, sevmeye ve ait olma temel ihtiyaçlarının doyurulmasıyla, sorunların ortadan kalktığını belirtmektedir. Ayrıca ihtiyaçların karışlanması, davranışsal olarak ta bireyi kötülükten, çirkinlikten ve vurdumduymazlıktan uzaklaştıracağını vurgulanmaktadır. İnsanın

fizyolojik ve psikolojik ihtiyaçları doyrulmadığı zaman ise, ilgisizlik, can sıkıntısı, cesaretinin kırılması, şakadan yoksunluk, yabancılaşma, bencillik, kin, yapılan işten zevk alamama, keyifsizlik, huzursuzluk, ümitsizlik gibi durumların birey de somatik yakınmalar şeklinde gelişebileceğine değinmiştir (Özaydın, 2011).

Yapılan literatür incelemesi sonucunda temel psikolojik ihtiyaçlar ile sporcular arasında ki ilişkiyi inceleyen çalışmalara rastlanmaktadır. Yapılan spor türü ile temel psikolojik ihtiyaçlar arasındaki ilişkiyi araştıran bir çalışmaya rastlanmamıştır.

Bu çalışmada üniversitelerin farklı bölümlerinde okuyan ve aktif olarak spor yapan öğrencilerin yapmış oldukları spor türü ve temel psikolojik ihtiyaçlarının doymu ile yaş, cinsiyet, eğitim görülen fakülte, spor türü, kardeş sayısı, anne baba durumu, anne - baba eğitim durumu, ikamet edilen yer ve aylık gelir düzeyi arasında anlamlı bir farklılık olup olmadığının incelenmesi araştırmanın problemini oluşturmaktadır.

BİRİNCİ BÖLÜM

SPOR KAVRAMI

1. GENEL BİLGİLER

1.1. SPOR KAVRAMI

1.1.1. Sporun Tanımı

Spor kavramı çok yönlü ve birden fazla bilim dalı ile ilişkili bir kavram olduğundan dolayı tanımı ile ilgili de birden fazla tanım karşımıza çıkmaktadır.

Spor, bireyin beden ve ruh sağlığının geliştirilmesi, belli kurallara göre rekabet ölçüleri içinde mücadele etmesi, heyecan duyması, yarışma ve üstün gelme ve gerçek anlamda başarı gücünün arttırılması, kişisel açıdan en yüksek noktaya çıkarılması yolunda gösterilen yoğun çabalar (Aracı, 1999).

“Spor, tek başına ve toplu olarak yapılan, kendine özgü kuralları olan, genelde yarışmaya dayanan bedensel ve zihinsel yeteneklerin gelişimini sağlayan, eğitici ve eğlendirici uğraşlardır” (Mengütay, 1997).

Başka bir tanıma göre ise spor, ferdin tabi çevresini beşeri çevre haline çevirirken elde ettiği kabiliyetleri geliştiren, belli kurallar altında araçlı veya araçsız, ferdi veya toplu olarak, boş zaman faaliyeti kapsamı içinde veya tam zamanını alacak şekilde meslekleştirerek yaptığı sosyalleştirici, toplumla bütünleştirici, ruh ve fiziki geliştiren rekabetçi, dayanışmacı ve kültürel bir olgudur (Erkal, 1982).

Spor, insan bütününi oluşturan ve insanın fiziki, ruhi ve zihni niteliklerinin bulunduğu yaşının ve kapasitesinin gerektirdiği verim gücüne ulaştırabilmesi için rekabet olmaksızın yaptığı faaliyetlerinin tamamıdır. Uğraşanları açısından yarışma kazanmaya dönük, fiziksel, zihinsel ve teknik bir çaba izleyenler açısından heyecan ve estetik duygusu kazandıran bir süreç genel bütünlüğü içerisinde ise anatomi, fizyoloji, ortopedi, biyo-mekanik, psikoloji gibi bilim dallarının yardımı ile gelişen, sürdürülen bir bilimsel olgudur (İnal, 2000).

Spor toplumsal yaşamın ve toplumsal kültürün ayrılmaz bir bileşenidir ve aynı zamanda zaman içinde değişmektedir. Nasıl insanlık doğayı kontrol altına almaya çalışıyorsa, spor da insanın kendi vücudunu kontrol altına alma çabasının bir sonucudur. “Ayrıca kişiler spor yoluyla bir takıma veya bir gruba dâhil olarak yalnızlık

duygusundan kurtulur. Bir spor takımını destekleyerek o takımın başarı veya başarısızlıklarıyla bütünleşir ve takımın başarısını kendine yansıtır. Yalnızken coşkunluk göstermezken, grup halindeyken gösterilir. Bunun için psikiyatristler spor alanlarına bir tür hastane olarak bakmaktadırlar. Bastırılmış duyguların dışarıya atılmasına, yani bireylerin deşarj olmasına yol açan spor alanları, psikiyatristlerce tedavi yerleri olarak görülmektedir” (Türkel, 2010).

1.1.2. Oyun Sporu

Oyun çocukluk çağının enerjisi ve çocuğun ruhundaki bireysellik ile toplumsallığın karışımını gösteren açık bir tezahürdür. O, başkalarıyla oynarken kendi varlığını göstermek ve kendisini diğerleriyle bütünleştirmek ister (Kutup, 1992). Bu tür spordaki amaçlar boş zamanları değerlendirmek, hareket etmek, oyun ve eğlenme gereksinmesini gidermektir. Temel olarak özel spor güdülenmesi daha etkindir. Ancak kazanma, kendini başkalarına beğendirmek, üstünlük sağlama, onay görme gibi gereksinimler öne çıktığında genel spor güdülenmesi etkin duruma gelmektedir (Doğan, 2005).

Kişi boş zamanını değerlendirmedeki amaçları için becerilerini geliştirmek isteyebilir. Kişi, fiziğini geliştirmek veya sağlığını iyileştirmek, bu sağlığı belli bir seviyede tutmak için boş zamanlarını değerlendirmek isteyebilir (Mengütay, 2005). Ancak, kişi eğlendiği süre içinde de olsa, içinde bulunduğu küçük bir toplulukta bile kendini beğendirmek ve başkalarını geçmek yani kazanmayı aşırı bir şekilde isteyebilir. Bu ise genel spor motivasyonunu içermektedir. Birçok küçük ve önemsiz oyun ve yarışmanın giderek iddialı bir hal alması, ortaya küçük ya da büyük ödüllerin konulması, tartışma hatta kavgaların çıkması genel spor motivasyonunun etkisi ile olmaktadır (Başer, 1985).

1.1.3. Sağlık Sporu

Burada ön planda sağlıklı olmak, güçlü olmak, sağlıklı bir yaşamı daha uzun sürdürmek gibi biyolojik öğeler yani özel spor motivasyonu öğeleri egemendir. Ancak sağlıklı bir bedenin başarı oranının daha yüksek olması ve sağlıklı bireylerin toplum ile daha sağlıklı ilişkiler kurdukları göz önünde tutulursa, genel spor motivasyonuna ait öğelerinde bulunduğu görülür (Başer, 1985). Temel amaçlar arasında sağlıklı ve güçlü bir bedene sahip olmak, sağlıklı yaşamak ve sürdürmek, enerjisini yararlı biçimde

harcamak gibi nedenler vardır. Bu amaçların tümü genel olarak başarıyı artırabileceği, toplumda bir yer edinmeyi, sağlıklı kişiler arası ilişkiler kurup geliştirmeyi sağlayacağı yada kolaylaştıracağı için, sağlık sporunda özel spor güdülenmesinin yanı sıra genel spor güdülenmesinin de etkisi vardır (Doğan, 2005).

1.1.4. Performans Sporu

Sporda verim ve yüksek verim kavramları birçok defa sportif performans ile eş anlamlı olarak kullanılmaktadır. Performans, bir sporcunun ister takım sporcusu olsun isterse bireysel sporcu olsun ulaşabildiği en iyi derece olarak tanımlanabilir.

Öncelikle bir sporcunun yaptığı spor branşında yüksek performans gösterebilmesi için bunu istemesi, yaptığı spor dalını sevmesi, bunun için çok ve sürekli olarak çalışması, yaptıklarından huzur ve mutluluk duyması, başarıyla gelecek ruhsal ve toplumsal kazanımlar için istekli olması gerekmektedir.

Görüldüğü gibi, bu özellikler hem genel, hem de özel spor motivasyonunun özelliklerini taşımaktadır. Genel spor motivasyonu eksik olanlarda yeterli kazanma hırsı, özel spor motivasyonu olmayanlarda ise; yeterli ve düzenli çalışma olmaz. Bunlar eksik olunca da yeterli performans ortaya konamaz (Doğan, 2005).

1.1.5. Bireysel sporlar

İlk olarak, insanlık tarihinin geneline bakıldığında savunma amaçlı olan spor, daha sonraları gelişerek ve değişerek günümüzdeki hâlini almıştır. Özellikle bireysel sporlar bireyin mücadele gücünü artırmaktadır. Günümüz toplumlarının ekonomik yönden ilerlemesinin bir sonucu olarak, insanlar sosyal aktivitelere yönelmekte ve bu aktivitelerden spor da payını almaktadır. Böylece spor giderek yaygınlaşmakta ve bu yaygınlaşmanın sonucu olarak bireyler arasında bazı spor dalları daha öne çıkarak branşlaşma gerçekleşmektedir. Gelir ve eğitim düzeyi düşük insanlar daha çok nitelik gerektirmeyen sportif aktiviteler yolu ile kendilerini sergilemenin ve ortaya koymanın çabası içine girebilirlerken; eğitim ve gelir düzeyi yüksek ve nitelik gerektiren işleri yapanların oluşturduğu yüksek statü gruplarında da spor yapma eğilimleri bu hazdan kaynaklanabilmektedir. Örneğin tenis, golf, çeşitli doğa ve dağcılık sporları, bu spor türlerine örnektir.

Bireysel sporlar ile birey kendine güven, kendini denetleme, çabuk karar verme, doğruluk, haklarını koruma gibi özellikleri geliştirir ve kişi kendi yeteneklerinin farkına varır (Şahan, 2007).

Kat (2009), boks, güreş, judo, tekvando gibi spor dallarını da bireysel sporlar grubuna dahil etmiştir. Yüksek erkeklik egosu gerektiren bu spor dallarında, sporcu rakibi ile direkt mücadele etmektedir. Öte yandan, badminton, masa tenisi, tenis, okçuluk gibi spor dalları, sporcuların kendi aralarında ve birbirleri ile temas olmadan yarıştıkları bireysel sporlardır. “Yüksek düzeyde dikkat ve çeviklik gerektirir. Bireysel sporlarda sorumluluk sadece sporcudadır. Başarı ya da başarısızlık sporcunun kendisine aittir. Bu durumda bireysel spor dallarında spor yapan sporcuların daha fazla stres yaşamasına sebep olmaktadır. Bireysel sporcular çoğu zaman yalnızlık duygusuna kapılırlar. Yaptıkları spor branşı gereği sorunlarını kendileri çözme eğilimindedir. Günlük hayatlarında karşılaştıkları sorunları müsabakalarda olduğu gibi yardım almadan kendileri çözmeye çalışırlar” (Kat, 2009).

1.1.6. Takım sporları

Zaman içinde bir değişme gösteren spor, 1950’li yıllardan itibaren tüm dünyada takım sporları alanında insanları etkilemiş ve böylece ilgi alanını genişletmiştir. 1980’lerden sonra takım sporlarına olan ilgi daha da artmıştır. Özellikle futbol branşına artan ilgi diğer spor branşlarına da sıçrayarak devam etmektedir. Günümüzde dünyada en büyük spor organizasyonu olimpiyatlar ve dünya futbol şampiyonasının olduğu bir gerçektir. Futbol başta olmak üzere basketbol, voleybol, hentbol, Amerikan futbolu, su topu, hokey gibi spor branşları son derece önemli bir yer tutmaktadır (Şahan, 2007).

Futbol, basketbol, voleybol, hentbol, buz hokeyi gibi en az iki ve üzerinde sporcudan oluşan gruplar arasında yapılan spor etkinliklerine takım sporları denir. Genelde taktik önemlidir. Sporcular strateji ve taktik bilincine sahip olmak zorundadırlar. Başarı ve başarısızlık bütün takıma dağıldığı için sporcuların sorumlulukları ve ruhsal zorlanmaları daha azdır. Yardımlaşma, takım arkadaşlarını tanıma, onların yarışma esnasında neler yapabileceklerini kestirebilme gibi özellikler önemlidir. Sorumluluk paylaşıldığı için sporcular kendilerini müsabaka içinde duygusal yönden fazla yıpratmazlar. Ekiple çalışabilme, işbirliği yapabilme, başarı ve başarısızlığı paylaşabilme gibi özellikler ön plana çıkar (Kat, 2009).

1.1.7. Takım Spor ve Bireysel Spor Yapanların Özellikleri

Sporun psikolojik özellikler ile kişilik gelişimine etkisi, bireyin ilgilendiği spor dalı ile de bağlantılı olabilir. Spor dalının türü, içerisinde barındırdığı bir takım psikolojik özellikleri (motivasyon, bireysel mücadele, takım ruhu, konsantrasyon ve motivasyon vb.) nedeniyle bireyin de psikolojik ve duygusal durumunu farklı yönlerde etkileyebilir. Örneğin takım sporu ile ilgilenen bireyler ile ferdi spor dalları ile ilgilenen bireylerin psikolojik ve duygusal özellikleri yaptıkları spor dalının içeriğine göre birbirlerinden farklı olabilir (Sheldon ve vd., 2011).

Bireysel spor ile uğraşan sporcuların genel anlamda ve net bir şekilde psikolojik özellikleri, yapılan bilimsel çalışmalarla çok net bir şekilde ortaya konulmamasına karşılık, bireysel sporlar ve bu sporları yapan sporcular incelendiğinde, bireysel anlamda bu sporcuların sorumluluk, problem ve her türlü psikolojik süreçle kendi başlarına mücadele ettiği söylenebilir. Takım sporlarında ise bu durum biraz daha farklıdır. Takım sporlarında takım içerisindeki uyumunda getireceği, sorumlulukları paylaşma, problemli durumlara takım arkadaşlarıyla birlikte çözüm yolu bulma gibi durumlar mevcuttur (Kreitner ve Kinicki, 2004).

Yapılan araştırmalarda, takım sporu yapanlarla, bireysel spor yapanlar arasında kişilik özellikleri yönünden belirli farklar olduğunu göstermiştir. Örneğin; Vanek ve Cratty (Ingledew ve vd., 2004), bireysel spor yapanların, takım sporu yapanlara göre daha az kaygılı, kendine daha yeterli ve daha bağımsız olduklarını belirtmektedir.

Diğer bir araştırmada da, sporcuların kişilik özelliklerinin bireysel ve takım sporları için farklı olduğu sonucuna varılmıştır. Çalışmada takım sporcularının daha uzlaşmacı, bireysel sporcu olan atletler daha dürüst çıkmıştır. Bununla birlikte çalışmada dışa dönüklük ve açıklık iki grup arasında da anlamlı bulunmuştur (McClelland ve Winter, 1969).

Koruç ve Bayar (1989), bayan atletlerin bayan voleybolculara göre daha içedönük, maceracılık eğilimleri daha fazla, ilgilerinin daha geniş, yargılarında daha az katı, atlet erkeklerle hentbolcu erkekleri karşılaştırdıklarında ise atlet erkeklerin daha asi ve tahrikkar, benmerkezci ve daha idealist olduklarını bulmuşlardır. Tiryaki'de araştırmasında, bireysel spor yapanların, gösteriş, ilgi görmek isteme ve kendini

suçlama boyutlarındaki puanlarının, takım sporu yapanlardan yüksek olduğunu belirlemiştir (Deci ve vd., 1996).

1.2. İHTİYAÇ (GEREKSİNİM) KAVRAMI

İnsanoğlu, yaşamını psikolojik ve fizyolojik olarak gerçekleştirme konusunda bazı temel ihtiyaçlara gereksinimi vardır.

İnsanların yaşamlarını sürdürmek için gerekli olan bu temel ihtiyaçlar; acıkma durumunda açlığın giderilmesi, üşüme durumunda ısınması, açıkta kaldığı zaman barınması vb. gibi fizyolojik durum ile alakalı zorunlu ihtiyaçlardır. Diğer taraftan: zorunlu olmamasına rağmen; sevmeye, sevilme, mutlu olma, korunma, başarı, dostluk vb. gibi psikolojik ihtiyaçlar da vardır. Deveci (2007) psikolojik bir varlık olarak insanın, yiyeceğe, giyeceğe, barınacağı bir yere; sosyal bir varlık olarak, sevmeye, sevilmeye, ait olmaya, bulunduğu toplulukta saygınlığa; düşünen ve hisseden bir varlık olarak, özgürlüğe, adalete, bilmeye, başarıya, estetiğe ihtiyacı olduğunu belirtmiştir. Fizyolojik ve psikolojik olan bu ihtiyaçların karşılanması bireye haz vererek bireyin ruhsal doyumunu gerçekleştirip bireyin öznel iyi oluşunu sağlayacak ihtiyaçlardır.

Birey, temel ihtiyaçlarını belirleme ve ortaya çıkarma konusunda bilerek ya da isteyerek bir seçim yapma şansına sahip değildir. Bireyin fizyolojik ihtiyaçlarının ortaya çıkmasında içsel dürtülerin aktive olduğunu söylemek mümkündür. Öztürk (2004) çalışmasında, bir eksiklik ya da hoş olmayan bir uyarının etkisi altında dengesi değişmiş olan organizmanın eski durumunu alabilmesi için bir itme, bir canlandırmanın gerekli olduğunu söyleyerek içsel dürtüye atıf da bulunmuştur. Örneğin; birey susamış, acıkmış veya üşümüş olması durumunda bireyin bu gereksinimlerinin giderilmesinde bireyin kendisi değil, bireyin organizması aktif bir rol oynayacaktır.

Birey organizması, organizma da meydana gelen bu değişimlerin (ortaya çıkan ihtiyaçların) giderilmesini ve yeniden eski haline getirilmesini de homeostatik denge adı verilen bir mekanizma ile sağlamaktadır. Fransız fizyolojisti Claude Bernard tarafından öne sürülen bu kavram, organizmanın yaşam devamlılığını sürdürebilmesi için organizmada ortaya çıkan ihtiyaçlardan dolayı organizmada ki gergin durumunu ortadan kaldıran bir dengeleşim fonksiyonudur. Organizmanın bu talep ve ihtiyaçlarını, beden ısısı, kandaki şeker, oksijen miktarı, asit ve alkali oranı yaşamaya en elverişli sınırlar içinde bulunacağını vurgulamıştır (Erkekmur, 1990).

Temelde ihtiyaç kavramı; gerekseme, gereksinim ve gereksinme olarak tanımlanırken, aslında bir eksikliği ve yetersizliği ifade etmektedir. Darley ve ark (1991) da ihtiyacı, kişinin biyolojik (fizyolojik) veya psikolojik gereklilikten oluşan yetersizlik durumudur şeklinde ifade etmiştir.

Birey ihtiyaçlarının sınırı yoktur. Bu sebeple bireyin ihtiyaçlarının karşılanması, karşılanan ihtiyacın bir kez daha ortaya çıkmayacağı anlamına gelmez. Tam aksine bir süre sonra karşılanmış olan ihtiyaç, yeniden organizmayı gergin bir duruma sokarak organizmayı ihtiyacı karşılaması için güdüler. İhtiyaçların organizmayı harekete ve faaliyete sürüklemenin temelinde güdüler yatmaktadır (Eroğlu, 2000).

Bireyin ihtiyaçlarının organizmada ki karşılığı farklı olabilir. Diğer bir ifade ile organizmada ortaya çıkan her ihtiyacın keyif ve acı şiddetleri farklıdır. Bu sebeple her bir ihtiyacın karşılandığı zaman ki keyif aynı olmayacağı gibi her karşılanmayan ihtiyacın organizmada oluşturacağı acıda aynı olmayacaktır.

Birey ihtiyaçlarının karşılanması, bireyin öznel iyi oluşunu gerçekleştirip kişide davranışlarının da pozitif yönde gelişmesine katkı sunacaktır. Çünkü olumlu duygulanım, olumsuz duygulanım ve yaşam doyumu boyutlarının pozitif yönde oluşması bireyin daha iyi ve mutlu olmasını sağlayacaktır. Yani, kişinin görelî olarak yüksek düzeyde olumlu duygu, düşük düzeyde olumsuz duygu yaşaması ve kişinin yaşam doyumunun yüksek olması (Özdemir, 2012) kişide mutluluk olarak ortaya çıkıp öznel iyi oluşunu gerçekleştirecektir.

Aksine, birey ihtiyaçlarının karşılanmaması durumunda bireyin davranışlarının negatif yönde bir gelişim yaşaması söz konusudur. Çünkü birey sosyal bir varlık olarak değerlendirildiği zaman, bireyin ihtiyaçlarının karşılanmasında sosyal çevresinin rolü yadsınamayacak kadar önemlidir. Bireyin etrafında ki bu sosyal çevre, sosyolojik açıdan ekonomik bakımdan, kültürel miras, inanç biçimi ve toplumsal eğitim gibi faktörler bireye bazen olumlu bazen de olumsuz katkı sağlamaktadır. Deci ve vd. (1994) de, insanoğlunun gelişim yönündeki faaliyetleri, yaşanan sosyal bağlam tarafından bazen kolaylaştırıldığını, bazen de engellendiğini ifade etmişlerdir.

İhtiyaçları karşılanmayan birey, sadece toplumsal görev ve sorumluluklarını yerine getirmede yetersiz bir birey olarak kalmayacaktır aynı zamanda içinde yaşamış olduğu toplumu benimsemeyip topluma adapte olamayacaktır. Böylece birey topluma

uyum sağlama konusunda problemler yaşayacaktır. Bu durumun aksi olduğu zaman, yani birey ihtiyaçlarının karşılanıp öznel iyi oluşu “sosyal çevre” tarafından gerçekleştirilmiş olan birey, içinde yaşamış olduğu sosyal çevreyi benimseyip adapte olabilmenin yanı sıra toplumsal uyumu da gerçekleştirmede başarılı olacaktır. Konu ile alakalı, bireylerin temel psikolojik ihtiyaçlarının yaşanılan sosyal bağlam tarafından desteklenmesi; söz konusu düzenleme süreçlerini (bireylerin yaptıkları işe motive olma derecelerini) olumlu yönde etkilerken bireylerde esenlik halinin gelişmesini sağlar (Deci ve Ryan, 2000) şeklinde ifade edilirken, engellenmesi ise tam tersi etki yaparak bireylerin topluma oryantasyon sürecinde problemler yaşamasına (bireylerin motivasyon düzeylerinin motivasyona doğru azalmasına) ve esenlik halinin bozulmasına sebep olacağı ifade edilmiştir (Deci ve Vansteenkiste, 2004).

Birey ihtiyaçlarının karşılanmaması durumunda diğer olumsuz durumlar (Deci ve Ryan, 2000) kaygı, üzüntü, husumet gibi negatif duyguların ortaya çıkabileceği şeklindedir. Deci ve arkadaşlarına (1996) göre, bu durumun aksi olması halinde (ihtiyaçların karşılanması durumunda), bireyin esenlik halinin gelişeceği ve motivasyonunun artacağını ifade etmişlerdir.

Bireyin temel ihtiyaçlarının karşılanmaması durumunda ortaya çıkabilecek olan bir diğer sorun ise saldırganlıktır. Staub (2003)’e göre, temel insan gereksinimlerinin engellenmesinin düşmanlık duygularının ve saldırganlığın temel sebebi olacağını vurgulamıştır. Birey saldırganlığını, birey gereksinimlerinin tatmin edilmemesinde sentezi paralelinde değerlendirilecek olursak, birey saldırganlığının birçok yönü ve boyutundan bahsetmek mümkündür. Örneğin; Durkin (1995) ve Eron (1994) saldırganlığı bilişsel süreçler olarak değerlendirirken, Sylwester, saldırganlığı, doğuştan getirilen özellikler, öğrenme yaşantıları, beyindeki sorunlar, mizaç, hormonal değişiklikler, biyolojik anlamda yeterince gelişmemiş olan refleksif beyin, medya, anne-baba tutumları, kolaylıkla elde edilebilen silahlar şeklinde değerlendirmiştir.

Saldırganlık fiziksel, sözsel, cinsel, duygusal olarak düşmanlık içeren, kasıtlı ve bilinçli olarak karşıda ki bireye zarar verme şeklinde kategorize edilebilir. Ancak birey sadece karşıda ki kişiye saldırganlık göstermez, aynı zamanda kendisine de saldırgan davranabilir (intihar, vücuduna zarar verme gibi).

Birey saldırganlık durumunu aktif (alay etmek, küçük düşürmek) ya da pasif (küsmek, görmemezlikten gelmek) olarak ortaya çıkabilir. Acar (2003) bazı insanlar çevreyle ilişkilerinde saldırganlardır; istedikleri amaçlara ulaşmak, ihtiyaçlarını karşılamak için başkalarını kırma, küçük görme ve dikkate almama eğilimi gösterirler.

Birey ihtiyaçları kapsamında ortaya çıkan saldırganlığı Murray, (1955) bireyin ihtiyaçlarının karşılanma düzeyine göre ortaya çıkacağını belirtmiştir. Sand (2003) yapmış olduğu çalışmada Murray (1955)'ın bu konuda; psikolojik ihtiyaçlar bireyi, fizyolojik ihtiyaçlar gibi farklı etkinlikler aracılığı ile doyum için güdüleyeceği vurgusuna dikkat çekmiştir. Farklı psikolojik ekoller tarafından çeşitli şekillerde tanımlanmış olsa da tüm ekollerin birleştiği nokta, insan doğasında saldırganlık güdüsünün var olduğudur (Kaufmann ve vd., 1970).

1.2.1. Temel İhtiyaçlar ile İlgili Kuramlar

Birey ihtiyaçları hakkında çokça kuram ve çalışma mevcuttur. Bazı kuramlar da birey ihtiyaçlarının doğuştan var olduğu ifade edilirken, bazı kuramlarda ise sonradan kazanıldığı ifade edilmiştir. Örneğin; Hull, bireyin ihtiyaçlarında ki bütün motivasyonların biyolojik dengesizlikler ya da ihtiyaçlardan oluştuğunu öne sürmüştür. Hull, bu ifadeyi dürtü kuramında bir ihtiyacın organizmada biyolojik gerekliliklerden kaynaklandığını benzer şekilde ifade etmiştir. Patrick ve arkadaşlarına (2007) göre de, bu ihtiyaçlar doğuştan olup, eksikliğinde organizmayı harekete geçiren ve canlılığın devamını sağlayan özelliğe sahip olduğu şeklindedir. Bunların aksine Murray, ihtiyaçların hem biyolojik hem psikolojik olduğunu ve sonradan kazanıldığını iddia etmiştir. Ayrıca Murray' in öğrenilmiş gereksinimler kuramına göre, ihtiyaçlarımız kişisel algılarımızı ve davranışlarımızı yöneten bir güç olduğunu belirtmiştir. Murray bunlara ek olarak, birey ihtiyaçlarının giderilmesi gereken bir gerginlik olduğunu da ifade etmiştir.

1.2.2. Maslow'un İhtiyaçlar Hiyerarşisi Kuramı

İnsan gereksinimlerini ilk kez bilimsel bir biçimde ele alıp inceleyen ve güdüleme konusuna ışık tutan bilim insanı Amerikalı Abraham H. Maslow'dur (Eren, 2001). Maslow ihtiyaçlar kuramında, ihtiyaçların sıra düzensel olduğunu, bazı durumlarda bazı ihtiyaçların (o an için baskın olan) diğerlerinden daha fazla öneme sahip olacağını ifade etmiştir. Maslow'a göre bu ihtiyaçlar;

1.2.2.1. Fizyolojik İhtiyaçlar

Fizyolojik gereksinimler motivasyon kuramı içerisinde genelde fizyolojik dürtüler olarak ele alınmaktadır. Bunlar içerisinde açlık, susuzluk, cinsellik vb. gibi belli başlı gereksinimler sıralanabilmektedir. Bu gereksinimler tatmin edilmez ise birey, bu fizyolojik gereksinimler tarafından baskı altına alınmakta ya da tüm diğer gereksinimler önemini yitirerek, bireyi tekrar bu dürtüleri tatmin etmeye yöneltmektedir (Maslow, 1970).

1.2.2.2. Güvenlik İhtiyacı

Maslow (1970) göre birey, fizyolojik ihtiyaçlarını karşılandığı zaman bir üst basamak olan güvenlik ihtiyaçlarını karşılamak için harekete geçer. Bu ihtiyaçlar, kendini koruma, güven duyma, vücut, iş, kaynak, etik, aile, sağlık ve mülkiyet güvenliği olarak çeşitlendirilebilir.

Maslow (1970) a göre güvenlik gereksinimi ile fizyolojik gereksinimlerin var olmaması durumunda, bireyin ihtiyacı karşılamak için harekete geçmeye motive olacağını belirtmiştir. Ancak Maslow güvenlik ihtiyacının savaş, hastalık, doğal afetler, suç dalgaları, sosyal düzensizlikler, otoritenin yıkılması, kronik şekilde gelişen kötü koşulların (süreklilik kazanan terör olayları gibi) ortaya çıkması durumunda daha aktif ve daha baskın hale geleceğini vurgulamıştır. Yani, Maslow' a göre birey güvenliği tümü ile otorite veya sorumlular tarafından sağlanmış bir ortam da bireyde ki güvenlik ihtiyacının etkin ve yoğun olmayacaktır.

1.2.2.3. Ait Olma, Sevgi ve Sevecenlik İhtiyacı

Fizyolojik ve güvenlik ihtiyaçları ile doyurulmuş olan birey Maslow'un ihtiyaçları hiyerarşisi kuramı kapsamında bu ihtiyaçların üçüncü basamağı olan ait olma, sevgi, sevecenlik ihtiyaçlarını karşılamaya motive olacaktır. Maslow bu basamaktaki birey ihtiyaçlarının karşılanması kapsamında bir arkadaş, bir sevgili, bir eş veya çocuğa ilişkin yokluğu daha önce olmadığı kadar yoğun şekilde hissedeceğini, yani ailesi ya da bir grup içinde insanlarla duygusal ilişkinin açlığını duyumsayacak ve bu gereksinimini karşılamak için yoğun çaba gösterecektir (Maslow, 1970).

1.2.2.4. Saygınlık İhtiyacı

Maslow, bu ihtiyacı bireyin kendisine olan saygısı ve başkalarının bireye göstermiş olacağı saygı şeklinde kategorize etmiştir. Bireyin kendisine olan saygısı kendine güvenme, başarıma, bilgi sahibi olma, bağımsız olma gibi bireyin öz saygısını arttıracak olan gereksinimlerdir. Bireyin içerisinde yaşamış olduğu çevreden beklediği saygı ise, elde etmiş olduğu statü, yapmış olduğu eylem ve toplumda almış olduğu sorumluluğu yerine getirdiği düzeyde saygı duyulmasını ve takdir edilmesini bekler. Saygınlık ihtiyacının karşılanması, bireyin normal düzeyini yükseltir (Sabuncuoğlu, 1984) ve öz-güven, değer, güç, yetenek ve yeterlik, dünya için yararlı ve gerekli olma duygusuna yol açmaktadır (Maslow, 1970).

Burger (2006)'de Maslow'un üçüncü basamak ihtiyaçları atfen para, eş ve arkadaşlara sahip bir insanın; öz saygı ve beğenilme gereksinimini karşılayamazsa aşağılık duygusuna kapılıp ve cesaretinin kırılacağını belirtmiştir.

1.2.2.5. Kendini Gerçekleştirme İhtiyacı

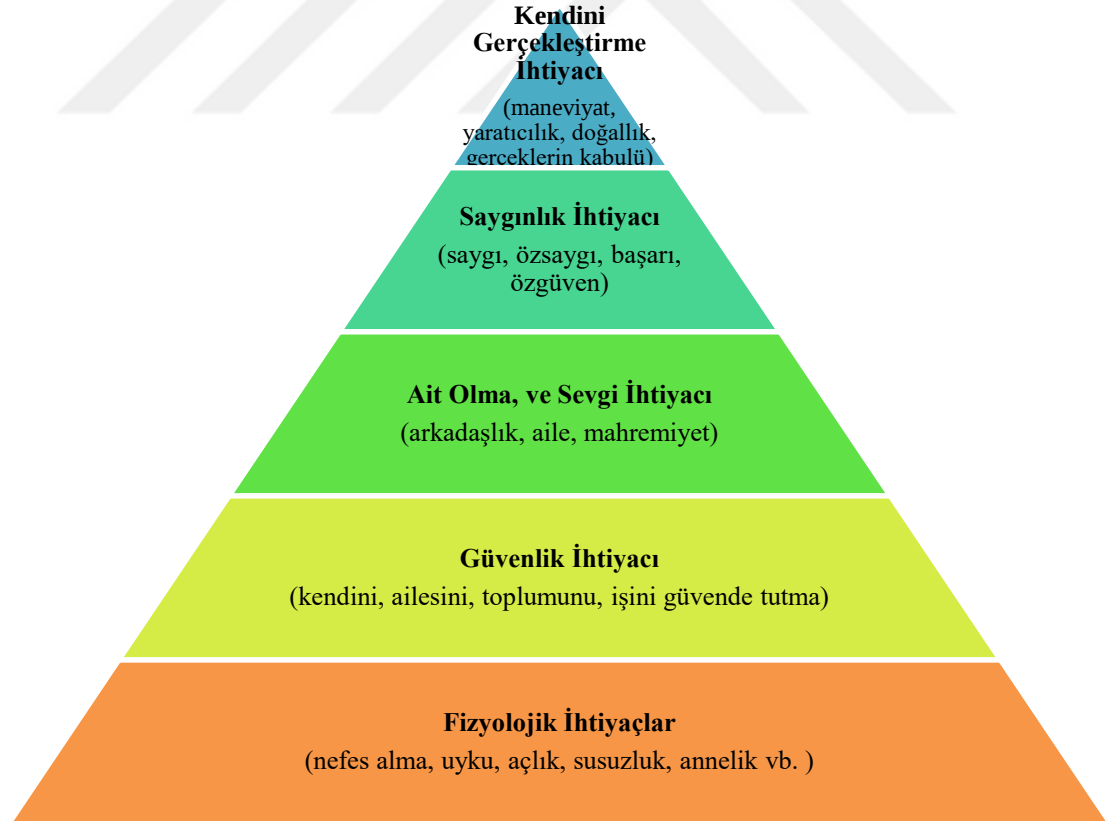
Maslow'a göre birey, kendini gerçekleştirme aşamasına ulaşabilir. Buraya ulaşmış olan birey bu ihtiyacını karşılayabilir. Ancak, kişinin kendini gerçekleştirme ihtiyacı diğer ihtiyaçlara göre doyurulduğunda etkisini azaltmaz. Tam aksine bireyde kendini gerçekleştirme ihtiyacı daima artarak devam eder.

Maslow'un gereksinimleri arasında en tepede olan kendini gerçekleştirme ihtiyacında ki birey sahip olduğu potansiyelini, yaratıcılığını en iyi şekilde kullanma arzusundadır. Lawler (1991) de, kişilerin kendi kapasitelerini kullanıp geliştirerek harekete geçtiklerini ve durumun dışsal ödüllerle ilgili olmadığını vurgulamıştır.

Bu aşamaya gelmiş olan birey kendisini sürekli olarak geliştirmek arzusundadır. Maslow'a göre kendini gerçekleştirme ihtiyacında olan bireylerin ihtiyaçlarının karşılanmasında sürekli bir gelişim arzusu içerisindeyler. Maslow fizyolojik, güvenlik, ait olma ve saygınlık gereksinimlerini bir "eksiklik güdülenmesi" olarak ifade ederken, bireyin içerisinde olduğu kendini gerçekleştirme ihtiyacını "gelişim güdülenmesi" olarak belirtmiştir. Maslow, kendini gerçekleştirmiş olan bir bireyin kişiliğinin, olgunlaşmasının, kendini ifade etmesinin ayrıca bireylerin özgür iradelerinin normal düzeydeki insanlardan daha üstün olacağını (Akt; Burger, 2006) kısacası bireyin kendisini gerçekleştireceğini belirtmiştir.

Maslow'a göre, kendini gerçekleştiren bireyler temel olarak şu özellikleri sergilemektedir

1. Gerçeği daha iyi ve yalın şekilde algılar ve gerçekle daha rahat ilişkiler kurarlar.
2. Kendilerini, başkalarını ve doğayı olduğu gibi kabul ederler.
3. Davranışlarında kendiliğindenlik, sadelik ve doğallık gösterirler.
4. Sorunların kendisine odaklanırlar.
5. Çevreden ayırıktırlar, yalnızlığa gereksinim duyarlar.
6. Özerklik arzularlar, kültürden ve toplumdan bağımsızlık arzusu ve eylemi içindedirler.
7. Yaşamı sürekli şekilde yeniden yaşarlar, hayata yönelik minnettarlık duygusu taşırlar.
8. Kendilerini zirveye çıkaran mistik ve doruk deneyimler yaşarlar.
9. İnsanlığa yönelik özdeşim, yakınlık ve ilgi duyarlar.
10. Kişilerarası derin ve gerçek ilişkilere önem verirler.
11. Demokratik kişilik yapısına sahiptirler.
12. Amaçlarla araçları ayırabilme ve de ayrıca iyi ve kötü arasındaki ahlaki ayrımı tanımlama becerileri vardır.
13. Şakayı kaldırır ve buna yönelik olumlu bir tutum sergilerler.
14. Yaratıcıdır.
15. Kültürel çerçeveye direnç gösterirler.

Şekil 2. Maslow İhtiyaçlar Piramidi

1.2.3. Clayton Alderfer'in İhtiyaçlar Kuramı

Alderfer ise, Maslow' un ihtiyaçlar hiyerarşisini başka bir şekilde ifade ederek sadeleştirmiş ve V.İ.G kuramını oluşturmuştur. Özellikle Maslow'un kuramının bir uzantısı olarak görülebilecek olan V.İ.G kuramı, gereksinimler hiyerarşisi kuramını desteklemek ve eksikliklerini gidermek amacıyla ortaya atılmıştır (Özkalp ve Kirel, 2005). Alderfer, V.İ.G kuramını üç başlık altında (Varoluş, İlişki, Gelişme) toplamıştır.

1.2.3.1. Varoluş Gereksinimi

Maslow' un Güvenlik ve Fizyolojik gereksinimleri kuramına denk gelen varoluş ihtiyacı kuramını Mullins (2002)'de, insanın varlığını sürdürmesi ve varoluşunu devam ettirmesini sağlayıcı maddesel özelliğe sahip güvenlik ve fizyolojik gereksinimlerini kapsadığını ifade etmiştir. Varoluş gereksinimi, insanın varoluşuyla ilişkili olan ve Maslow'un kuramındaki ilk iki basamakta yer alan fizyolojik ve belirli güvenlik gereksinimlerine karşılık gelmektedir (Porter ve vd., 2003).

1.2.3.2. İlişki Kurma Gereksinimi

İlişki kurma gereksinimde birey, diğer insanlarla bir arada bulunmak, duygularını paylaşmak, düşüncelerini ifade etmek, sevgi ve aidiyet ihtiyacını karşılamaktadır. Maslow' un sevgi ve aidiyet kuramına denk gelmekte olan bu ilişki kuramını Johns ve Saks (2001) da, ilişki kurma gereksiniminin eleştirisiz samimiyetten ziyade açık, doğru ve dürüst etkileşimle tatmin edilmesi gerektiğini önemle belirtmişlerdir.

1.2.3.3. Gelişme Gereksinimi

Bireyin; tanınma, kabul görme, başarıma gibi gelişme ihtiyaçlarıdır. Ayrıca, bu gereksinim Maslow'un kuramında yer alan kendini gerçekleştirme gereksinimini kapsamakta ve ayrıca Johns ve Saks (2001) başarı ve sorumluluk niteliğini içeren saygınlık gereksiniminin bir yönünü içine aldığı vurgulamıştır.

Alderfer'e göre varoluş ihtiyaçlarının karşılanması durumunda birey ikincil ihtiyaç olan ilişki kurma gereksinimi ve daha sonra da üçüncü gereksinim olan gelişme gereksinimi karşılamak için kendini motive eder. Bu kapsamı ile Maslow'un ihtiyaçlar kuramında ki gibi, bir ihtiyacın doyuma ulaştıktan sonra bir üst kategoride ki ihtiyacı edinebilmek için birey çok daha fazla motive olacaktır. Ancak Alderfer'e göre,

ihtiyaçlarını karşılama konusunda bireyin bireysel kabiliyeti doğrultusunda bir alt basamağa inebilir ya da bir üst basamağa çıkabilir ve böylece birey iki yönlü hareket edebilir.

Alderfer'in V.İ.G kuramında birey davranışlarını değerlendirirken daha esnek bir tutum kullanarak Maslow'un ihtiyaçlar kuramına göre daha yumuşak bir biçim kullanmıştır. Maslow'la ele alındığında V.İ.G. kuramı, çalışan motivasyonu hakkında kullanışlı bir düşünme şekli önerdiği görülmektedir (Porter ve vd., 2001).

Maslow ile Alderfer'in kuramları arasında ki farkı Hellriegel ve vd. (2001) da, gereksinimler hiyerarşisinin, gerçekleştirme ve doyuma dayanan statik bir gereksinim sistemini öne sürerken, V.İ.G modeli engelleme-geri çekilmeye dayanan esnek bir üç gereksinimli sınıflandırmayı temsil ettiğini söylemiştir.

1.2.4. David Mc Clelland'ın Başarı İhtiyacı Kuramı

David C. Mc Clelland'nın başarı gereksinimi kuramı; başarı, güç ve yakın ilişki ihtiyaçlarını üç başlık altında inceleyen bir kuramdır.

1.2.4.1. Başarı Gereksinimi

Mc Clelland ve Burnham (1976), iyi iş yapma ya da bir kusursuzluk standardıyla rekabet etmenin önemli olduğu eylemlere yönelme şeklinde tarif etmiştir. Başarı güdüsü, zor bir işin üstlenilmesi, belirsizlikle yüzleşme ve kişinin performansının sonuçları için kişisel sorumluluk alması gibi davranışlarıyla dışa vurulmaktadır.

Mc Clelland (1965) ayrıca, başarı güdüsü fazla olan bireylerin ortak özelliklerini şu şekilde sıralamıştır;

- ✓ Yüksek başarı güdüsüne sahip olan bireyler, ne büyük ne de küçük riskler almayarak, başarılarını hesaplanan riskler olarak göstermek gereksinimi hissetmektedirler.
- ✓ Bu bireyler, hedefledikleri amaca doğru hangi düzeyde ulaştıklarını anlamak için hızlı ve kesin şekilde bir geri bildirim alma ihtiyacı duymaktadırlar.
- ✓ Bu bireylerin başarıyla motive olmaları ve başarıdan büyük haz duymaları sıklıkla görülmektedir.
- ✓ Bu bireyler zihinlerini sürekli şekilde hedeflerindeki işle meşgul etmektedirler.
- ✓ Başarıya hedeflenen kişiler olarak kişisel sorumluluk almakta son derece kararlıdırlar.

Mc Clelland (1965) yapmış olduğu çalışmalarda birey başarı gereksinimine olan ihtiyacı ve bu ihtiyacı doyurma çabasının birey girişimciliğini olumlu yönde

etkilediğini belirtmiştir. Ayrıca, uygun bir toplumda (birey açısından sosyalleşme süreci yüksek olan) bireylerin başarı güdüsünün yüksek uyarılmasına paralel olarak toplum içerisinde daha fazla girişimci kişiliğe sahip birey çıkacağını vurgulamıştır.

Bu minvalde, başarı güdüsü yüksek olan birey aynı zamanda içerisinde yaşamakta olduğu topluma sosyo-ekonomik açıdan bireyin katkı düzeyi yüksek olacağı söylenebilir. Mc Clelland (1965) bireyin başarı güdüsü daha yüksek bir yaşam standardı ve daha fazla ekonomik gelişime katkı sağlayacağını söylemiştir.

1.2.4.2. Güç Gereksinimi

Mc Clelland ve Winter (1969) gücü, başkalarını etkileme araçlarını denetleme yoluyla kişinin doyuma ulaşma eğilimi şeklinde tanımlamıştır. Yine Mc Clelland ve Burnham (1976) bir başka ifade ile gücü, yüksek güç gereksinimi içindeki bireyler, kendi çevresini, finansal ve maddi kaynakları, bilgiyi ve diğer insanları kontrol altına alma arzusu göstereceklerini ifade etmişlerdir.

Bireysel psikolojinin kurucularından olan Adler'in güç kavramına bakışı, insanın en büyük hedeflerinden birinin güçlü olmak olduğu ve bu güdüsünün insanın tabiatında var olan bir dürtü olduğu şeklindedir. Bir bireyin kendisi üzerinde sahip olduğu güçleri kontrol etmek öğrenmiş olduğu bir şeydir ve bir kişinin doyumu, eninde sonunda onun çevresi üzerinde etkide bulunabilme yeteneğine dayanır biçiminde Birch ve Veroff (1966) de birey gereksinimlerinde ki gücün önemini vurgulamışlardır.

1.2.4.3. Yakın İlişki Gereksinimi

Sosyal bir varlık olan bireyin, sosyal çevresi ile iletişim kurarak yakın ilişkilerde bulunma gayesi, bireyin sosyal çevresi içerisinde başarıya ulaşma güdüsü gerçekleştirme konusunda arzulamış olduğu önemli bir süreçtir. Bu yüksek başarı gereksinimi içindeki birey, sosyal ilişkilerini sürdürerek daha fazla zaman geçirmekte, gruplara katılarak, seilmeyi ve benimsenmeyi tercih ederek bu gereksinimini gidermektedir (Kreitner ve Kinicki, 2004). Bireyin sosyal çevresi içerisinde ki yakın ilişki gereksinimini Can (1985) da diğerlerini sevmeye, onlar tarafından benimsenme ve sevilme ya da affetme ve affedilme eğilimleri, kişilerarası ilişkilerin bozulmasına tepkide bulunma, bozulan ilişkileri yeniden sağlamaya çalışmak olduğunu bir başka şekilde ifade etmiştir.

Mc Clelland başarı kuramını, Maslow'un son basamak olarak değerlendirdiği kendini gerçekleştirme kuramı ve Alderfer'in üçüncü basamak kuramı olan gelişme ihtiyacı ile benzeşmelerinden söz etmek mümkündür.

Freud'da psikanalitik kuramında bu ihtiyaçları; sevmeye, onaylama, başarı isteği olarak ifade etmiştir.

Kuramsal çalışmalara genel olarak bakıldığında esas olarak birey ihtiyaçlarına odaklanmışlardır. Kuramcılar, birey ihtiyaçlarına odaklanıp farklı boyutlarda değerlendirmiş olmalarına rağmen genel olarak birbirini referans alan ve bir önceki yapılmış çalışmaları geliştirmeye çalışan çalışmalardır. Bu kuramcılar birey ihtiyaçlarına farklı boyutsal açılar kazandırıp birey gereksinimleri incelenmesi üzerine zenginlik katmışlardır. Ancak bu kuramsal ifadeleri birey gereksinimlerinin üzerinde ki mutlak ifade ya da birey davranışlarının kesin olarak belirlenmesi şeklinde değerlendirilebileceği anlamına gelmemektedir. Rollinson ve Broadfield (2002) de, kuramların birbirlerinin yerine geçecek şekilde düşünülmesinden ziyade farklı gereksinim desenlerini vurgulayıp, daha uygun bakış açısı getiren modeller olarak görülmesi daha uygun bir bakış açısı olacağını ifade etmişlerdir. Yapılan bazı çalışmalarda ise; bireyin evrensel ve doğuştan gelen üç temel psikolojik ihtiyaca (yeterlik, aidiyet ve özerklik) gereksinim duyar (Deci ve Ryan, 2000). Bu üç gereksinim kısaca şöyle tanımlanmıştır.

1.2.5. Henry A. Murray'ın İhtiyaçlar Kuramı

Bireye ihtiyaçlarını fizyolojik olarak yaklaşan kuramcılar aksine, Murray bireyin ihtiyaçlarını psikolojik boyutta değerlendirmiştir. Yiyecek ve su gibi, iç organlardan kaynaklanan gereksinimlerle pek ilgilenmeyen Murray psikolojik kökenli gereksinimlere odaklanmıştır (Burger, 2006). Murray, psikolojik kökenli gereksinimi, belirli bir koşulda belirli bir şekilde tepki göstermeye hazır bulunma durumu olarak tanımlamıştır (Akt; Burger, 2006).

Murray, Maslow'un aksine ihtiyaçlar hiyerarşisinin sıra düzensel olmadığını ve kişinin kendi kişisel ihtiyaçları kapsamında ortaya çıkacağını ifade etmiştir. Murray'a göre, birey ihtiyaçlarını karşılama arzusu bulunduğu durum ve konum ile alakalıdır. Murray' a göre birey gereksinimleri arasında baskın olan ihtiyaç birey için karşılanması gereken en önemli gereksinim olur.

Gereksinimin ortaya çıkması ile organizmanın gergin bir hale girdiğini belirten Murray, “ihtiyacı” gerginliğin ortadan kalkması için doyumu artırma veya hoşnut edici olmayan durumu ortadan kaldırma gibi durumlarda, algımızı, tutumumuzu ve davranışımızı senkronize eden güç olarak ele almıştır. Murray’ın saptadığı psikolojik ihtiyaçlardan bazıları aşağıda açıklanmaktadır (Akt; Deveci, 2007),

- ✓ Alçalma: Dış güçlere pasifçe boyun eğme.
- ✓ Başarı: Zor işlerin üstesinden gelme.
- ✓ Birlikte olma (ilişki): Başkalarına yakın davranmak birlikte olma ve çalışmaktan veya iş birliği yapmaktan hoşlanma.
- ✓ Saldırganlık: Engelleri şiddetle yenme.
- ✓ Özerklik: Özgür olma ve engellerden kurtulma.
- ✓ Karşıt tepkide bulunma: Yetersizliğe karşı önlem alma.
- ✓ Savunuculuk: Kendini eleştiri ve suçlamalara karşı savunma.
- ✓ Uyarılık: Üstlerini destekleme ve takdir etme.
- ✓ Başatlık: Başkalarının davranışını kontrol etme.
- ✓ Gösteriş: Başkalarının üzerinde bir etki bırakma.
- ✓ Acıdan kaçınma: Acı fiziksel yaralanma, hastalık ve ölümden kendini koruma.
- ✓ Aşağılanmaktan kaçınma: Küçük düşmekten, alçalmaktan kaçınma.
- ✓ Şefkat gösterme: Zayıf, sakat, yorgun, yalnız, hasta veya üzgün gibi yardıma ihtiyacı olanlara şefkat gösterme ve ihtiyaçlarını giderme.
- ✓ Düzen: Eşyaları düzene sokma, dengeli, intizamlı hareket etme.
- ✓ Oyun: Eğlence için hareket etme.
- ✓ Cinsellik: Cinsel çekiciliğe sahip olma, cinsel ilişki kurma ve sürdürme.
- ✓ Kendini Suçlama: Pasif bir şekilde dış güçlere bağlanmak aşağılık duygusunu, hatayı yenilgiyi itiraf etme; kendine zarar vermek ya da suçlama
- ✓ Anlaşılma: Genel sorular sorma ve teori ile ilgilenme.

Murray’a göre her ihtiyacın sahip olduğu yön ve yoğunluk vardır. Yön; güdünün doyumunun beklendiği kişi ya da nesneden bahsetmektedir. Acıkma durumunda, yerel bir büfeye gereksinim duyulur ki bu, güdünün yönünü anlatmaktadır. Yoğunluk; güdünün önemini temsil etmektedir (Moorhead ve Griffin, 1989).

1.2.6. Clark Hull'un Fizyolojik İhtiyaçlar Kuramı (Dürtü Kuramı)

Öz-belirleme kuramı, gruplar içerisindeki süreçlerde kişinin bireysel gelişimini anlamak için psikolojik ihtiyaçların anlaşılmasını odağına alan bir kuramdır (Sheldon ve Bettencourt, 2002).

Hull kuramında, ihtiyaçlara gereksinim boyutu ile bakmamıştır. Hull ihtiyaç ya da gereksinim boyutu yerine dürtü kavramını kullanmıştır. Hull dürtü kuramında, birey ihtiyaçlarının organizmada meydana gelen değişimlerin organizmada oluşturduğu dengesizliklerden ortaya çıkan uyaran-tepki koşullanmasıyla gerçekleşeceğini söylemiştir.

Hull'un dürtü kuramına göre, organizma varlığını sürdürebilmek için biyolojik ihtiyaçlara gereksinim duyar. Hull, dürtü kuramında temel ihtiyaçları biyolojik açıdan ele almakta ve insanların; su, yiyecek, cinsellik, acıdan kaçınma ve hazzı ulaşma gibi temel biyolojik ihtiyaçları olduğunu öne sürmektedir. Bu ihtiyaçların doğuştan olup, eksikliğinde organizmayı harekete geçiren ve canlılığın devamını sağlayan özeliğe sahiptir (Deci ve Ryan, 2000)

1.2.7. Edward L. Deci ve Richard M. Ryan'ın Öz-Belirleme Kuramı

Öz-belirleme, bireylerin kendi davranışlarını başlatmada ve düzenlenmede seçim duygusunu yaşamalarıdır (Deci ve vd., 1989).

Öz-belirleme kuramı, gruplar içerisindeki süreçlerde kişinin bireysel gelişimini anlamak için psikolojik ihtiyaçların anlaşılmasını odağına alan bir kuramdır (50).

Sosyal bir varlık olan insanın içerisinde bulunduğu çevre, birey gereksinimlerinin karşılanmasında ve bu gereksinimlerin ortaya çıkmasında ki davranışları belirlemede çevresi önemli bir etmendir. Sheldon ve vd. (2002)'da, Psikolojik ihtiyaçlar sosyal ortam ve ilişkilerden bağımsız olarak düşünölmeyeceğini ifade etmişlerdir.

Deci ve Ryan (2000) öz belirleme kuramın da, doyurulmayan psikolojik ihtiyaçlar ruhsal rahatsızlıkları ortaya çıkaracağını söyler iken Kasser ve Ryan (1999)'da bu ihtiyaçların hayatı sürdürme, gelişme ve sağlık için gerekli olduğunu vurgulamıştır.

Öz belirleme kuramı üç başlık şeklinde kategorize edilmiştir. Bunlar, birey evrensel ve doğuştan gelen üç temel psikolojik (yeterlik, aidiyet ve özerklik) ihtiyaca gereksinim duyar (Kreitner, ve Kinicki, 2004, Reeve, ve Sickenius, 1994) şeklinde ifade edilirken bu üç gereksinim kısaca şöyle tanımlanmıştır. Bireyi ilgilendiren konular üzerinde kendi seçimlerini yapma anlamına gelen ‘otonomi-özerklik’ ihtiyacı, ikincisi; yetenekleri kullanma ve onları geliştirme anlamına gelen ‘yeterlik’ ihtiyacı, üçüncüsü; diğer insanlarla birleşme ve sosyal yönden değerli hissetme anlamına gelen ‘ilişki’ ihtiyacıdır (Deci ve Ryan, 2000).

1.2.7.1. Özerklik İhtiyacı

Özerklik, öz-belirleme kuramı çerçevesindeki anlamıyla en genel olarak kendi davranışlarını düzenleme (self-regulation) ve kendi kendini yönetmeye (self-governance) karşılık gelmektedir (Deci ve Ryan 1985). Kişisel iradeyle, kendi kendine kararlar alabilme, kendi benlik duygusuyla hareket edebilme ve davranabilme duygusuna işaret etmektedir (Sheldon ve Bettencourt, 2002). Özerklik, içinde davranışları, duyguları ve değerleri barındıran bir yapıya sahiptir (Çankaya, 2009). Özerkliğin engellenmesi ise kültürel yabancılaşmaya, dolayısı ile kişinin hasta olmasına yol açmaktadır (Deci ve Ryan, 2000).

1.2.7.2. Yeterlik İhtiyacı

Bireyin kendisini, çevresine hâkim ve istenilen sonuçların ortaya çıkarılması sürecinde yetenekli (Milyavskaya ve vd., 2009) ya da bu süreçte en azından iyiye doğru geliştiğini hissetmesidir (Sheldon ve Krieger 2007).

Yeterlik, öz-belirleme kuramı çerçevesindeki en genel anlamıyla kişinin yaptığı bir işten doyum sağlayarak yeteneklerini geliştirmesidir (Deci ve Ryan, 1985). İstenilen sonuçlara ulaşmada etkili olmak (Reis ve vd., 2000) ve çevreyle baş ederken kendini yeterli hissetmektir (Ingledew ve vd., 2004). Ayrıca yeterlik, bir işi yapmak için gerekli olan bilgi, güç, beceriye sahip olma ile yapabileceğine ilişkin inançları içerirken, bir yandan da hedef belirleyip istenen sonuçlara ulaşma görevini yerine getirmektir (Çankaya, 2009).

Bireyin yaptığı işle ilgili olarak kendisini yeterli hissetmesi, verilen görevleri başarıyla yerine getirebilmesi ve bu konularda kendine güveninin yüksek olması yeterlik ihtiyacının karşılanmasını sağlar (Ryan ve vd., 1996). Ayrıca, yeterlik algısına

sahip kişiler amaçlarına başarılı bir şekilde ulaşabilecekleri inancını da taşımaktadır (Williams ve vd., 2002).

1.2.7.3. İlişki İhtiyacı

Vlachopoulos ve Michailidou (2006) ilişkiyi, bireyin yaşadığı sosyal çevrede kendisi için önemli olan bireylerle ilişkili olduğunu ve bu bireyler tarafından sevildiğini ya da sosyal bir gruba ait olduğunu hissetmesi olarak ifade etmişlerdir.

Sheldon ve Eliot (1998) ise ilişkiyi, başkaları ile bağlantılı olma, sevmeye, koruma, sevilme ve korunma arzusu şeklinde ifade ederken, Andersen, vd. (2000) karşılıklı saygıyı, özeni ve başkalarına ilişkin güven duygusunu gerektirmekte ve duyarlılığı, sıcaklığı ve duygusal kabulü içerdiğini belirtmişlerdir.

Birey gereksinimlerinde ki doyum seviyesi ne kadar fazla olursa, birey daha çok sağlıklı olacak ve kendisini daha iyi hissedecektir. Birey ihtiyaçlarının karşılanması kapsamında önemli olan bütünselliktir. Yani bireyin pozitif gelişimi için gerekli olan şey, bütün ihtiyaçlarının karşılanıp ruhsal doyumun sağlanmasıdır. Deci and Ryan (2000) de, Öz-belirleme kuramı psikolojik sağlık ve iyi oluş için bu temel psikolojik ihtiyaçların sadece bir ya da ikisinin karşılanmasının yeterli olmayacağını her üç ihtiyacın da karşılanması gerektiğini belirtmektedir.

1.2.8. Bireyi Spora Yönlendiren İhtiyaçlar

1.2.8.1. Biyolojik İhtiyaçlar

Her şeyden önce aktivitede bulunan kişi, “hareket etme” gereksinimini karşılamaktadır. Hareket uyarısı, organizma üzerinde etkisi olan uyarıların en önemlilerinden biridir. Bu uyarının yokluğu erişkin organizmalarda atrofiye (dokularda gerileme) neden olurken gelişmekte olan organizmada ise çeşitli şekil ve işlev bozukluklarına yol açar. Yani hareket, bireyin en önemli gereksinimlerinden biridir. Bu gereksinim, belli kurallara bağlı olarak düzenli bir şekil ve sıklıkta karşılanması ile yani spor yolu ile karşılanması halinde, organizmada göz ile görülebilen, çeşitli araçlar ile ölçülebilen olumlu değişiklikler ve gelişmeler sağlar. Bireyin kemikleri kalınlaşır, kasları gelişir, kas gücü ve dolaşım sisteminin verim ve dayanıklılığı artar, hareketleri yumuşaklık ve akıcılık kazanır, bedensel performansı yükselir. (Başer, 1998)

Buradan hareketle sporun biyolojik olarak vücudumuzun her alanına tesir ettiğini ve olumlu değişimler meydana getirdiği görülmektedir. Bununda bireyi spora yönlendirilmesinde etkili olduğu söylenebilir

1.2.8.2. Sosyal İhtiyaçlar

Çağımızın toplumsal yaşamında spor giderek büyüyen bir biçimde geniş kitlelerin ilgisini çekmektedir. Hızlı değişme günümüzün en önemli özelliklerinin başında gelmektedir. Her gün karşılaşılan yenilikler toplumun yapısını ve hayat şartlarını aynı hızla değiştirdiğini söylemek mümkün olabilmektedir. İleri toplumlarda olduğu kadar, geri kalmış ve gelişmekte olan toplumlarda spor en önemli kaynaşma aracıdır.

Günümüzde spor, bir boş zaman uğraşı olmaktan çıkıp, büyük bir propaganda etkisini sahip sosyal-politik-ekonomik niteliklere sahip bir toplumsal bir kurum olmuştur. Böylece spor bazı beden hareketleri veya basit bir yarışma olayı olmaktan çıkmış, kitleleri yerinden oynatan bir heyecan ve seyir aracı olmuştur. Bütün bu gelişmeler, spora ilgi duyan veya duymayan binlerce genci değişik şekilde etkilemiştir. Onlara, kendi küçük çevrelerinde beğenilmekten başlayıp, toplumsal bir kahraman olmaya, uluslararası ün kazanmaya uzanan manevi hazlardan, daha iyi parasal koşullara ve toplumsal sınıf geliştirmeye kadar uzanan geniş olanaklar sağlamıştır. Daha çok sayıda bilim ve spor adamı, spor alan ve araçlarını daha yüksek performans sağlayacak şekilde geliştirme çabası içine girdiler. Bütün bunların sonucunda inanılmaz bir performans gelişmesi oldu ve gelişen performans daha çok ilgi uyandırdı. (Başer, 1998) Bu gibi sosyal faktörler ve ihtiyaçların günümüzde insanların spora yönlendirilmesini şekillendirdiği görülmektedir.

1.2.8.3. Psikolojik İhtiyaçlar

Psikolojide ihtiyaç terimi, insanın gelişimi ve çevresiyle uyumsal bir ilişki kurabilmesi için gereken önemli koşulların eksikliği anlamında kullanılmaktadır. (Konter, 2006). Maslow'a göre insanlar öncelikle ihtiyaçlar hiyerarşisinin en alt basamaklarında yer alan temel ihtiyaçlarını karşılamaya motive olurlar. Alt basamaklardaki ihtiyaçlar karşılandıktan sonra bir üst basamaktaki ihtiyaçların tatminine yönelik davranışlar ortaya çıkar. Ancak fizyolojik, güvenlik, sevgi, saygınlık

ihtiyaçlarına temel ihtiyaçlar denir. Sporcuların kendi potansiyellerini tam olarak kullanabilmesi için temel ihtiyaçların giderilmesi yetmektedir.

Temel ihtiyaçlar karşılandıktan sonra insanlar kendi potansiyellerinin farkına vardıklarında, kendini gerçekleştirme süreci işe karışır. Bu süreçte merakını giderme, bilme ve anlama, spor, estetik, yaratıcı olma ihtiyaçları en st ihtiyaçlar olarak kabul edilir. (İkizler ve Karagözoğlu, 1997) Büyük ölçüde gereksinimleri karşılanan birey, sonuçta kendine gerçekleştirmek, tüm yaratıcı yeteneklerini ortaya koyarak bunları en st düzeyde geliştirmek ister.

Kendini gerçekleştirme, bireyin ulaşmak istediği yere gelmesi, elde etmek isteğine kavuşması demektir. Birey, meslek olarak seçtiği alanda en başarılı bir eleman olmayı arzu edebilir. Resimle uğraşıyor ise, tabloları satılan bir ünlü; müzikle uğraşıyorsa, sesi-bestesi-çaldığı müzik aleti ile son derece başarılı bir kişi olmayı isteyebilir. Bu kuram çerçevesinde bir sporcuda uğraştığı spor dalında ulusal ve uluslararası düzeyde başarı sağlamış hemen her kesimin tanıdığı, elde ettiği başarılarla ülkesinin gurur duyduğu bir insan olmayı isteyebilir. (Koç, 1997).

Kişilerin psikolojik ihtiyaçları her zaman farklılık göstermektedir. Buda kişilerin psikolojik durumlarını etkilemekte onların hayatlarını idame ettirmeleri durumunda yönler belirlemektedir bunun içindir ki kişilerin spora yöneliş ve devam ediş aşamasında psikolojik olarak rahat ve mutlu olmalarının onların spor hayatlarında da önemli bir durum olduğu sylenabilir.

İKİNCİ BÖLÜM

METOT VE BULGULAR

2. MATERYAL ve YÖNTEM

2.1. Araştırmanın Modeli

Bireysel ve takım sporu ile uğraşan üniversite öğrencilerinin temel psikolojik ihtiyaçlarının karşılanma düzeylerinin bazı sosyo-demografik değişkenler açısından incelendiği bu araştırma, ilişkisel-tarama modeline göre desenlenmiş betimsel bir çalışmadır.

“Betimleme yöntemi, geçmişe ya da hali hazırda olan bir durumu var olduğu şekliyle betimlemeyi amaçlayan araştırma yaklaşımıdır. Araştırmaya konu olan durumu olabildiğince tam ve dikkatli bir şekilde tanımlar” (Büyüköztürk ve vd., 2014).

Tarama modeli ise geçmişte veya şu anda var olan bir durumu mevcut şekliyle betimlemeyi amaçlayan çalışmalar için uygun bir modeldir. Bu modellerin kullanımındaki temel amaç mevcut durumu, var olduğu gibi ortaya çıkarmak ve sunmak olup araştırma konusu olarak ele alınan şey kendi şartları içerisinde mevcut haliyle tanımlanır. Betimsel tarama modelleri de kendi içinde *“genel tarama”* ve *“örnek olay taramaları”* şeklinde iki bölüme ayrılmaktadır. *“Çok sayıda elemandan oluşan bir evrende, evren hakkındaki genel yargıya varmak amacı ile evrenin tümü ya da ondan alınacak bir grup örnek ya da örneklem üzerinde yapılan tarama düzenlemeleri, genel tarama modelleridir”*. İlişkisel tarama modeli genel tarama yöntemi içinde ele alınan bir yöntemdir. *“İlişkisel tarama modelleri, iki veya daha çok sayıdaki değişken arasında birlikte değişim varlığını ve/veya derecesini belirlemeyi amaçlayan araştırma modelleridir.”* Araştırmaya konu olan kavram, olay ya da birey, herhangi bir şekilde değiştirme veya etkileme çabası gösterilmeksizin kendi koşullarında olduğu gibi tanımlanmaya çalışılır. Önemli olan, onu uygun bir şekilde gözleyip belirleyebilmektir (Karasar, 2006).

2.2. Evren ve Örneklem

Araştırmanın evrenini; TÜSF (Türkiye Üniversiteler Spor Federasyonu) tarafından düzenlenen spor müsabakalarına katılan sporcular oluştururken; örneklemi

ise, müsabakalara katılan sporculardan rastgele örneklem yöntemi ile belirlenmiş 311 erkek (%53,0) ve 276 kadın (%47,0) olmak üzere toplam 587 katılımcı oluşturmaktadır.

2.3. Veri Toplama Aracı

Veri toplama aracı 2 bölümden oluşmaktadır. Birinci bölüm; katılımcıların kişisel ve demografik bilgileri içeren “Kimlik Bilgileri Formundan” oluşmaktadır. İkinci bölümde ise üniversite öğrencilerinin temel psikolojik ihtiyaçlarını ölçmek için kullanılan “*Temel Psikolojik İhtiyaçlar Ölçeği*” yer almaktadır.

2.4. Kişisel Bilgi Formu

Örneklem grubunu oluşturan üniversite öğrencilerinin bireysel niteliklerine ilişkin bilgilerin yer aldığı bu form araştırmacı tarafından hazırlanmıştır. Üniversite öğrencilerinin cinsiyet, yaş, fakülte/yüksekokul, spor türü, kardeş sayısı, anne baba durumu, anne baba tutumu, anne eğitim düzeyi, baba eğitim düzeyi, ikamet edilen yer, aylık gelir düzeylerini belirlemeye yönelik sorular sorulmuştur.

2.5. Temel Psikolojik İhtiyaçlar Ölçeği

Araştırmada Üniversite öğrencilerinin Temel Psikolojik İhtiyaçlarını ölçmek amacıyla Deci ve Ryan (2000) tarafından geliştirilen ve Kesici ve ark., (2003) tarafından Türkçeye uyarlanan 21 maddelik “*Temel Psikolojik İhtiyaçlar Ölçeği*” kullanılmıştır. İlk olarak iş ortamındaki Temel psikolojik ihtiyaçların karşılanma düzeyini belirlemek için geliştirilmiş bu ölçek; Gagne (2003) tarafından küçük değişiklikler yapılarak yaşamın genelinde temel psikolojik ihtiyaçların karşılanma düzeyini belirlemeye yönelik şekline dönüştürülmüştür. Ölçeğin farklı formları bir çok araştırmada (Baard, Deci ve Ryan, 2004; Deci ve vd., 2001; Gagné, 2003) kullanılmış olup, güvenirlik ve geçerliği test edilmiştir.

Temel Psikolojik İhtiyaçlar ölçeği; “Çok Doğru (5)”, “Doğru Değil (4)”, “Biraz Doğru (3)”, “Doğru (2)” ve “Hiç Doğru Değil (1)” şeklinde puanlanan beş dereceli likert tipi bir ölçektir. Orijinal formunda yedili dereceleme şeklinde derecelendirilen ölçek Türkçeye uyarlanırken beşli likert tipi dereceleme tercih edilmiştir. Ölçeğin “*Özerklik İhtiyacı*”, “*Yeterlik İhtiyacı*” ve “*İlişki İhtiyacı*” olmak üzere üç alt boyutu olup bu boyutların içerikleri:

1. Özerklik İhtiyacı: 1, 4, 8, 11, 14, 17, 20. maddeler olmak üzere toplam 7 maddeden oluşmaktadır.

2. Yeterlik İhtiyacı: 3, 5, 10, 13, 15. ve 19. maddeler olmak üzere toplam 6 maddeden oluşmaktadır.

3. İlişki İhtiyacı: 2, 6, 7, 9, 12, 16, 18. ve 21. maddeler olmak üzere toplam 8 maddeden oluşmaktadır.

Ölçekten alınan puan yükseldikçe bireyin daha fazla psikolojik gereksiniminin karşılandığını hissetmekte, düştükçe de psikolojik ihtiyaç hissetmektedir. Örneğin özerklik boyutunda kişinin puanının yüksek olması, bireyin kendini özerk hissettiği anlamına gelmektedir. Ölçeğin 3, 4, 7, 11, 15, 16, 18, 19 ve 20. maddeleri ters maddeler olup bu maddeler, verilerin işlenmesi sürecinde 1, 5 olarak; 2, 4 olarak kodlanmıştır.

2.6. Verilerin Analizi ve Yorumu

Araştırmada kullanılan veri toplama araçlarıyla elde edilen veriler SPSS-20 (Statistical Packet for The Social Science-20) programı kullanılarak bilgisayar ortamına aktarılmıştır. Verilerin çözümlenmesinde öncelikle kişisel bilgi formundan elde edilen demografik bilgilerin frekans ve yüzde dağılımları belirlenmiştir. Araştırmada kullanılan temel psikolojik ihtiyaçlar ölçeğinin alt boyutlarından elde edilen puanlara ait aritmetik ortalama, minimum ve maksimum değerler, standart sapma ve standart hata değerleri belirlenmiştir.

Araştırmada veri toplamak üzere kullanılan temel psikolojik ihtiyaçlar ölçeğinden bireylerin aldıkları puanların dağılımının normalliğini denetlemek amacıyla “Kolmogorov-Smirnov” testi ve “Shapiro-Wilk” testleri uygulanmış ve gözlem değerlerinin her iki durumda da normal dağılım göstermediği anlaşılmıştır. Dağılımın normal olmamasından dolayı temel psikolojik ihtiyaçlar alt ölçek puanları açısından, üniversite öğrencilerinin demografik değişkenlerine bağlı bir farklılaşmanın olup olmadığını değerlendirmek için non-parametrik testlerden ikili gruplar için Mann Whitney U-Testi, üç veya daha fazla grup için ise Kruskal Wallis H-Testi uygulanmıştır. Uygulanan Kruskal Wallis H-Testi sonucunda $p < 0.05$ düzeyinde anlamlı fark bulunan gruplarda; farkın hangi gruplar arasında olduğunu tespit etmek için tekrar ikili gruplar halinde Mann Whitney U-Testinden yararlanılmış ve farklar tablolarında belirtilmiştir.

2.7.BULGULAR

Bu bölümde, araştırmada veri toplamak amacıyla kullanılan veri toplama araçlarından elde edilen veriler üzerinde yapılan istatistiksel analizler sonucunda elde edilen bulgulara yer verilmiştir.

Tablo 1. Üniversite Öğrencilerinin Sosyodemografik Değişkenlerine Göre Dağılımı

		Frekans	Yüzde (%)
CİNSİYET	Erkek	311	53,0
	Kadın	276	47,0
YAŞ	17-20	294	50,1
	21-24	230	39,2
	25-28	63	10,7
FAKÜLTE/YÜKSEKOKUL	Spor Bilimleri Fakültesi, / BESYO	384	65,4
	Diğerleri	203	34,6
SPOR TÜRÜ	Takım	333	56,7
	Bireysel	254	43,3
KARDEŞ SAYISI	Tek Çocuk	98	16,7
	1 Kardeş	240	40,9
	2 Kardeş	170	29,0
	3 Kardeş	52	8,9
	4 Kardeş ve Üstü	27	4,6
ANNE BABA DURUMU	Anne Baba Birlikte ve Yaşıyor	510	86,9
	Anne Baba Boşandı ve Yaşıyor	13	2,2
	Anne Vefat Etmiş	35	6,0
	Baba Vefat Etmiş	29	4,9
ANNE BABA TUTUMU	Demokratik	174	29,6
	Otoriter	147	25,0
	Koruyucu	160	27,3
	İlgisiz	106	18,1
ANNE EĞİTİM DÜZEYİ	Okur Yazar Değil	24	4,1
	İlköğretim	102	17,4
	Ortaöğretim	114	19,4
	Lise	265	45,1
	Üniversite ve Lisans Üstü	82	14,0
BABA EĞİTİM DÜZEYİ	Okur Yazar Değil	17	2,9
	İlköğretim	36	6,1
	Ortaöğretim	60	10,2
	Lise	330	56,2
	Üniversite ve Lisans Üstü	144	24,5
İKAMET EDİLEN YER	Ailemin Yanında	194	33,0
	Öğrenci Evinde Arkadaşlarla	229	39,0
	Yurtta	124	21,1
	Akrabalarının Yanında	40	6,8
AYLIK GELİR	0-500 TL	171	29,1
	501-1000 TL	228	38,8
	1001-1500	123	21,0
	1501 ve Üstü	65	11,1
TOPLAM		587	100,0

Tablo 1’de araştırmaya katılan üniversite öğrencilerinin kimlik bilgilerine ait veriler yer almaktadır. Çalışmaya katılan öğrencilerinin 311 tanesi (% 53,0) erkek, 276 tanesinin (% 47,0) ise kadın olduğu tespit edilmiştir.

Katılımcıların (% 50,1)’i 17-20 yaş arasında, (% 39,2)’si 21-24 yaş arasında ve %10,7’si ise 25-28 yaş aralığındadır.

Üniversite öğrencilerinin hangi bölümde okudukları incelendiğinde (% 65,4)’ü BESYO veya Spor Bilimleri Fakültesinde okurken, (% 34,6)’sı üniversitelerin farklı

bölümlerinde okuyan öğrenciler olduğu görülmektedir. Katılımcıların 333 tanesi (% 56,7) takım sporları ile uğraşırken, 254 tanesi (% 43,3) bireysel sporlar ile uğraşmaktadır. Öğrencilerin (% 16,7)'sinin hiç kardeşi yok iken yani tek çocuk iken, (% 40,9)'unun 1 kardeşi, (% 29,0)'ının 2 kardeşi, (% 8,9)'unun 3 kardeşi, (% 4,6)'sının ise 4 ve daha fazla kardeşi olduğu tespit edilmiştir.

Üniversite öğrencilerinin (% 86,9)'unun anne ve babası birlikte ve yaşıyor iken, (% 2,2)'sinin anne babası hayatta olmasına rağmen boşanmış olduğu, (% 6,0)'ının annesinin (% 4,9)'unun ise babasının hayatta olmadığı tespit edilmiştir.

Katılımcıların ailelerinin kendilerine karşı tutumları ile ilgili algıları açısından ise % 29,6'sının demokratik bir aileye, (% 25,0)'ının otoriter bir aileye, (% 27,3)'ünün koruyucu bir aileye, (% 18,1)'inin ilgisiz bir aileye sahip oldukları anlaşılmaktadır.

Katılımcıların anne ve babalarının eğitim düzeyleri incelendiğinde anne eğitim düzeyi açısından ilk sırada (% 45,1) ile lise düzeyinde eğitime sahip olanlar yer alırken, baba eğitim düzeyi açısından ise yine ilk sırada (% 56,2) ile lise düzeyinde eğitime sahip olanların yer aldığı görülmektedir.

Öğrencilerin eğitim öğretim faaliyetleri sırasında (% 39,0)'ı öğrenci evinde arkadaşları ile birlikte yaşarken, % (33,0)'ı ailesinin yanında, (% 21,1)'i yurttan ve (% 6,8)'i ise akrabalarının yanında ikamet etmektedirler.

Katılımcıların (% 29,1)'inin 0-500 TL arasında, (% 38,8)'inin 501-1000 TL arasında, (% 21,1)'inin 1001-1500 TL arasında, (% 11,1)'i ise 1501 TL ve üstü bir gelire sahip oldukları tespit edilmiştir.

Tablo 2. Üniversite Öğrencilerinin Temel Psikolojik İhtiyaçlar Ölçeği (TPI) Alt Boyutlarından Elde Etmiş Oldukları Puanların Frekans Dağılımları

TEMEL PSİKOLOJİK İHTİYAÇLAR	N	Minimum	Maksimum	Ortalama	Std. Sapma
ÖZERKLİK	587	11,00	34,00	22,43	3,322
YETERLİK	587	9,00	29,00	19,85	2,973
İLİŞKİ	587	15,00	35,00	25,67	3,264

Katılımcıların temel psikolojik ihtiyaçlar ölçeği alt boyutlarından elde etmiş oldukları puanların ortalama değerleri Tablo 2’de yer almaktadır.

Katılımcıların özerklik alt boyutu puan ortalaması $22,43 \pm 3,32$, Yeterlik alt boyutu puan ortalaması $19,86 \pm 2,97$ ve ilişki alt boyutu puan ortalaması $25,67 \pm 3,26$ olarak tespit edilmiştir.

Tablo 3. Üniversite Öğrencilerinin Temel Psikolojik İhtiyaçlarının (TPI) “Cinsiyet” Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Mann Whitney-U Testi

TEMEL PSİKOLOJİK İHTİYAÇLAR	CİNSİYET	N	Sıra Ort.	Sıra Top.	U	P
ÖZERKLİK	Erkek	311	276,26	85917,50	37401,50	,007*
	Kadın	276	313,99	86660,50		
YETERLİK	Erkek	311	275,68	85735,50	37219,50	,005*
	Kadın	276	314,65	86842,50		
İLİŞKİ	Erkek	311	277,35	86257,00	37741,00	,011*
	Kadın	276	312,76	86321,00		
TOPLAM		587				

*p<0,05

Tablo 3’te Temel Psikolojik İhtiyaçlar ölçeği alt boyutlarının üniversite öğrencilerinin cinsiyet değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan Mann Whitney-U testi sonuçları yer almaktadır.

Yapılan analiz sonucunda; üniversite öğrencilerinin cinsiyetleri ile özerklik alt boyutu açısından ($U=37219,50$, $p<,05$), yeterlik alt boyutu açısından ($U=37401,50$, $p<,05$) ve ilişki alt boyutu açısından ($U=37741,00$, $p<,05$) istatistiksel anlamda farklılıklar olduğu tespit edilmiştir. Buna göre kadınların erkeklere göre daha fazla psikolojik ihtiyaçları olduğu görülmektedir.

Tablo 4. Üniversite Öğrencilerinin Temel Psikolojik İhtiyaçlarının (TPI) “Yaş” Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Kruskal Wallis-H Testi

TEMEL PSİKOLOJİK İHTİYAÇLAR	YAŞ	N	Sıra Ort.	Sd	Ki Kare	P
ÖZERKLİK	17-20	294	301,22			
	21-24	230	286,73	2	1,078	,583
	25-28	63	286,83			
YETERLİK	17-20	294	294,34			
	21-24	230	294,87	2	,057	,972
	25-28	63	289,25			
İLİŞKİ	17-20	294	288,24			
	21-24	230	304,28	2	1,449	,485
	25-28	63	283,33			
TOPLAM		587				

Temel Psikolojik İhtiyaçlar ölçeği alt boyutlarının üniversite öğrencilerinin yaş değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan Kruskal Wallis-H testi sonuçları Tablo 4’te yer almaktadır.

Yapılan istatistiki inceleme sonucunda; öğrencilerin temel psikolojik ihtiyaçlar ölçeği alt boyutları ile yaş grupları arasında istatistiksel anlamda $p < 0,05$ düzeyinde herhangi bir anlamlı farklılık olmadığı tespit edilmiştir.

Tablo 5. Üniversite Öğrencilerinin Temel Psikolojik İhtiyaçlarının (TPI) “*Eğitim Görülen Fakülte/Yüksekokul*” Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Mann Whitney-U Testi

TEMEL PSİKOLOJİK İHTİYAÇLAR	FAKÜLTE/ YÜKSEKOKUL	N	Sıra Ort.	Sıra Top.	U	P
ÖZERKLİK	Sp. Bil. Fak. / BESYO	384	290,01	111364,50	37444,50	,431
	Diğerleri	203	301,54	61213,50		
YETERLİK	Sp. Bil. Fak. / BESYO	384	290,54	58979,00	38273,00	,717
	Diğerleri	203	295,83	113599,00		
İLİŞKİ	Sp. Bil. Fak. / BESYO	384	291,80	112051,00	38131,00	,664
	Diğerleri	203	298,16	60527,00		
TOPLAM		587				

Tablo 5’te Temel Psikolojik İhtiyaçlar ölçeği alt boyutlarının üniversite öğrencilerinin eğitim görülen fakülte/yüksekokul değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan Mann Whitney-U testi sonuçları yer almaktadır.

Yapılan istatistiki inceleme sonucunda; öğrencilerin temel psikolojik ihtiyaçlar ölçeği alt boyutları ile eğitim görülen fakülte/yüksekokul değişkeni arasında istatistiksel anlamda $p < 0,05$ düzeyinde herhangi bir anlamlı farklılık olmadığı tespit edilmiştir.

Tablo 6. Üniversite Öğrencilerinin Temel Psikolojik İhtiyaçlarının (TPI) “*Spor Türü*” Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Mann Whitney-U Testi

TEMEL PSİKOLOJİK İHTİYAÇLAR	SPOR TÜRÜ	N	Sıra Ort.	Sıra Top.	U	P
ÖZERKLİK	Takım	333	339,70	111364,50	30682,50	,000*
	Bireysel	254	259,14	61213,50		
YETERLİK	Takım	333	240,99	113599,00	28825,50	,000*
	Bireysel	254	334,44	58979,00		
İLİŞKİ	Takım	333	266,32	112051,00	35260,00	,001*
	Bireysel	254	315,11	60527,00		
TOPLAM		587				

*p<0,05

Tablo 6 Temel Psikolojik İhtiyaçlar ölçeği alt boyutlarının üniversite öğrencilerinin yapmış oldukları spor türü değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan Mann Whitney-U testi sonuçlarını göstermektedir.

Yapılan inceleme sonucunda; üniversite öğrencilerinin yaptıkları spor türü ile özerklik alt boyutu açısından (U=30682,50, p<,05), yeterlik alt boyutu açısından (U=28825,50, p<,05) ve ilişki alt boyutu açısından (U=35260,00, p<,05) istatistiksel anlamda farklılıklar olduğu tespit edilmiştir.

Bir başka ifade ile; takım sporu ile uğraşan sporcuların bireysel sporculara oranla daha fazla “özerk” olma ihtiyacı duydukları görülmektedir. Yeterlik ve ilişki alt boyutu açısından ise tam tersi bir durum söz konusu olup, bireysel sporlar ile uğraşan sporcuların takım sporu ile uğraşan sporculara oranla daha fazla “yeterlik” ve “ilişki” ihtiyacı duydukları görülmektedir.

Tablo 7. Üniversite Öğrencilerinin Temel Psikolojik İhtiyaçlarının (TPI) “*Kardeş Sayısı*” Değişkenine Göre Farklaşıp Farklaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Kruskal Wallis-H Testi

TEMEL PSİKOLOJİK İHTİYAÇLAR	KARDEŞ SAYISI	N	Sıra Ort.	Sd	Ki Kare	P	Anlamlılık
ÖZERKLİK	Tek Çocuk	98	277,14				
	1 Kardeş	240	285,66				
	2 Kardeş	170	312,28	4	3,706	,447	
	3 Kardeş	52	302,80				
	4 Kardeş ve Üstü	27	297,26				
YETERLİK	Tek Çocuk	98	265,06				
	1 Kardeş	240	284,42				
	2 Kardeş	170	310,37	4	7,847	,097	
	3 Kardeş	52	328,34				
	4 Kardeş ve Üstü	27	315,02				
İLİŞKİ	Tek Çocuk ^a	98	240,38				
	1 Kardeş ^b	240	295,81				a – b
	2 Kardeş ^c	170	307,84	4	14,008	,007*	a – c
	3 Kardeş ^d	52	318,84				a – d
	4 Kardeş ve Üstü ^e	27	337,54				a – e
TOPLAM		587					

*p<0,05

Temel Psikolojik İhtiyaçlar ölçeği alt boyutlarının üniversite öğrencilerinin sahip oldukları kardeş sayısı değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan Kruskal Wallis-H testi sonuçları Tablo 7’de yer almaktadır.

Yapılan istatistiki inceleme sonucunda; öğrencilerin temel psikolojik ihtiyaçlar ölçeği alt boyutlarından özerklik ve yeterlik ile sahip olunan kardeş sayıları arasında istatistiksel anlamda $p < 0,05$ düzeyinde herhangi bir anlamlı farklılık olmadığı tespit edilmiştir.

Temel psikolojik ihtiyaçlar ölçeği alt boyutlarından ilişki ile sahip olunan kardeş sayıları arasındaki fark ise ($\chi^2=14,008$; $sd=3$; $p < 0,05$) istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur. Anlamlı farklılığın hangi gruplardan kaynaklandığını belirlemek üzere tamamlayıcı karşılaştırma tekniklerine geçilmiş ve bu amaçla kullanılan Mann Whitney U testi sonuçlarına göre farklılığın tek çocuk ile diğer gruplar arasında olduğu ($p=0.007$) belirlenmiştir.

Ailelerinde tek çocuk olan üniversite öğrencilerinin “ilişki” ihtiyaçları 1 veya daha fazla kardeşi olan üniversite öğrencilerine oranla anlamlı düzeyde yüksek olarak tespit edilmiştir.

Tablo 8. Üniversite Öğrencilerinin Temel Psikolojik İhtiyaçlarının (TPI) “Anne Baba Durumu” Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Kruskal Wallis-H Testi

TEMEL PSİKOLOJİK İHTİYAÇLAR	ANNE BABA DURUMU	N	Sıra Ort.	Sd	Ki Kare	P
ÖZERKLİK	Anne Baba Birlikte ve Yaşıyor	510	296,29	3	3,261	,353
	Anne Baba Boşandı ve Yaşıyor	13	345,62			
	Anne vefat etmiş	35	271,41			
	Baba vefat etmiş	29	257,90			
YETERLİK	Anne Baba Birlikte ve Yaşıyor	510	291,70	3	2,979	,395
	Anne Baba Boşandı ve Yaşıyor	13	372,96			
	Anne vefat etmiş	35	298,94			
	Baba vefat etmiş	29	293,07			
İLİŞKİ	Anne Baba Birlikte ve Yaşıyor	510	290,48	3	3,655	,301
	Anne Baba Boşandı ve Yaşıyor	13	376,92			
	Anne vefat etmiş	35	303,49			
	Baba vefat etmiş	29	307,26			
TOPLAM		587				

Temel Psikolojik İhtiyaçlar ölçeği alt boyutlarının üniversite öğrencilerinin anne baba durumu değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan Kruskal Wallis-H testi sonuçları Tablo 8’de yer almaktadır.

Yapılan istatistiki inceleme sonucunda; öğrencilerin temel psikolojik ihtiyaçlar ölçeği alt boyutları ile anne baba durumları arasında istatistiksel anlamda $p<0,05$ düzeyinde herhangi bir anlamlı farklılık olmadığı tespit edilmiştir.

Tablo 9. Üniversite Öğrencilerinin Temel Psikolojik İhtiyaçlarının (TPI) “Anne Baba Tutumu” Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Kruskal Wallis-H Testi

TEMEL						
PSİKOLOJİK İHTİYAÇLAR	ANNE BABA TUTUMU	N	Sıra Ort.	Sd	Ki Kare	P
ÖZERKLİK	Demokratik	174	295,42	3	6,082	,108
	Otoriter	147	280,23			
	Koruyucu	160	282,47			
	İlgisiz	106	328,18			
YETERLİK	Demokratik	174	298,47	3	1,117	,773
	Otoriter	147	296,70			
	Koruyucu	160	282,18			
	İlgisiz	106	300,76			
İLİŞKİ	Demokratik	174	277,74	3	3,416	,332
	Otoriter	147	311,75			
	Koruyucu	160	291,42			
	İlgisiz	106	299,97			
TOPLAM		587				

Temel Psikolojik İhtiyaçlar ölçeği alt boyutlarının üniversite öğrencilerinin anne baba tutumu değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan Kruskal Wallis-H testi sonuçları Tablo 9’da yer almaktadır.

Yapılan istatistiki inceleme sonucunda; öğrencilerin temel psikolojik ihtiyaçlar ölçeği alt boyutları ile anne baba tutumları arasında istatistiksel anlamda $p<0,05$ düzeyinde herhangi bir anlamlı farklılık olmadığı tespit edilmiştir.

Tablo 10. Üniversite Öğrencilerinin Temel Psikolojik İhtiyaçlarının (TPI) “Anne Eğitim Düzeyi” Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Kruskal Wallis-H Testi

TEMEL PSİKOLOJİK İHTİYAÇLAR	ANNE EĞİTİM DÜZEYİ	N	Sıra Ort.	Sd	Ki Kare	P
ÖZERKLİK	Okur Yazar Değil	24	302,04			
	İlköğretim	102	312,21			
	Ortaöğretim	114	287,79	4	2,373	,667
	Lise	265	285,64			
	Üniversite ve Lisans Üstü	82	304,66			
YETERLİK	Okur Yazar Değil	24	373,71			
	İlköğretim	102	302,70			
	Ortaöğretim	114	273,93	4	8,936	,063
	Lise	265	299,00			
	Üniversite ve Lisans Üstü	82	271,61			
İLİŞKİ	Okur Yazar Değil	24	340,23			
	İlköğretim	102	281,00			
	Ortaöğretim	114	261,38	4	8,242	,083
	Lise	265	305,38			
	Üniversite ve Lisans Üstü	82	305,22			
TOPLAM		587				

Tablo 10’da Temel Psikolojik İhtiyaçlar ölçeği alt boyutlarının üniversite öğrencilerinin anne eğitim düzeyi değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan Kruskal Wallis-H testi sonuçları yer almaktadır.

Yapılan istatistiki inceleme sonucunda; öğrencilerin temel psikolojik ihtiyaçlar ölçeği alt boyutları ile anne eğitim düzeyi değişkeni arasında istatistiksel anlamda $p < 0,05$ düzeyinde herhangi bir anlamlı farklılık olmadığı tespit edilmiştir.

Tablo 11. Üniversite Öğrencilerinin Temel Psikolojik İhtiyaçlarının (TPI) “Baba Eğitim Düzeyi” Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Kruskal Wallis-H Testi

TEMEL PSİKOLOJİK İHTİYAÇLAR	BABA EĞİTİM DÜZEYİ	N	Sıra Ort.	Sd	Ki Kare	P
ÖZERKLİK	Okur Yazar Değil	17	266,00			
	İlköğretim	36	338,94			
	Ortaöğretim	60	266,62	4	5,328	,255
	Lise	330	290,73			
	Üniversite ve Lisans Üstü	144	304,97			
YETERLİK	Okur Yazar Değil	17	371,74			
	İlköğretim	36	374,07			
	Ortaöğretim	60	312,68	4	23,705	,121
	Lise	330	299,39			
	Üniversite ve Lisans Üstü	144	320,65			
İLİŞKİ	Okur Yazar Değil	17	324,79			
	İlköğretim	36	275,44			
	Ortaöğretim	60	276,73	4	1,736	,784
	Lise	330	296,63			
	Üniversite ve Lisans Üstü	144	296,17			
TOPLAM		587				

Temel Psikolojik İhtiyaçlar ölçeği alt boyutlarının üniversite öğrencilerinin baba eğitim düzeyi değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan Kruskal Wallis-H testi sonuçları ise Tablo 11’de yer almaktadır.

Yapılan istatistiki inceleme sonucunda; öğrencilerin temel psikolojik ihtiyaçlar ölçeği alt boyutları ile baba eğitim düzeyi arasında istatistiksel anlamda $p < 0,05$ düzeyinde herhangi bir anlamlı farklılık olmadığı tespit edilmiştir.

Tablo 12. Üniversite Öğrencilerinin Temel Psikolojik İhtiyaçlarının (TPI) “İkamet Edilen Yer” Değişkenine Göre Farklılaşıp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Kruskal Wallis-H Testi

TEMEL PSİKOLOJİK İHTİYAÇLAR	İKAMET EDİLEN YER	N	Sıra Ort.	Sd	Ki Kare	P
ÖZERKLİK	Ailemin Yanında	194	287,69	3	3,595	,309
	Öğrenci Evinde Arkadaşlarla	229	285,69			
	Yurtta	124	319,23			
	Akrabalarımın Yanında	40	293,94			
YETERLİK	Ailemin Yanında	194	300,73	3	6,278	,099
	Öğrenci Evinde Arkadaşlarla	229	305,44			
	Yurtta	124	279,53			
	Akrabalarımın Yanında	40	240,70			
İLİŞKİ	Ailemin Yanında	194	286,55	3	,591	,898
	Öğrenci Evinde Arkadaşlarla	229	296,66			
	Yurtta	124	298,56			
	Akrabalarımın Yanında	40	300,76			
TOPLAM		587				

Temel Psikolojik İhtiyaçlar ölçeği alt boyutlarının üniversite öğrencilerinin ikamet edilen yer değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan Kruskal Wallis-H testi sonuçları Tablo 12’de yer almaktadır.

Yapılan istatistiki inceleme sonucunda; öğrencilerin temel psikolojik ihtiyaçlar ölçeği alt boyutları ile ikamet edilen yer değişkeni arasında istatistiksel anlamda $p < 0,05$ düzeyinde herhangi bir anlamlı farklılık olmadığı tespit edilmiştir.

Tablo 13. Üniversite Öğrencilerinin Temel Psikolojik İhtiyaçlarının (TPI) “*Aylık Gelir*” Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Kruskal Wallis-H Testi

TEMEL PSİKOLOJİK İHTİYAÇLAR	AYLIK GELİR	N	Sıra Ort.	Sd	Ki Kare	P
ÖZERKLİK	0-500 TL arası	171	309,85	3	2,336	,506
	501-1000 TL arası	228	284,06			
	1001-1500 TL arası	123	291,15			
	1501 TL ve üstü	65	292,57			
YETERLİK	0-500 TL arası	171	281,79	3	1,548	,671
	501-1000 TL arası	228	301,31			
	1001-1500 TL arası	123	292,37			
	1501 TL ve üstü	65	303,56			
İLİŞKİ	0-500 TL arası	171	303,48	3	1,478	,687
	501-1000 TL arası	228	294,72			
	1001-1500 TL arası	123	279,31			
	1501 TL ve üstü	65	294,32			
TOPLAM		587				

Tablo 13’de Temel Psikolojik İhtiyaçlar ölçeği alt boyutlarının üniversite öğrencilerinin aylık gelir değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan Kruskal Wallis-H testi sonuçları yer almaktadır.

Yapılan istatistiki inceleme sonucunda; öğrencilerin temel psikolojik ihtiyaçlar ölçeği alt boyutları ile aylık gelir değişkeni arasında istatistiksel anlamda $p < 0,05$ düzeyinde herhangi bir anlamlı farklılık olmadığı tespit edilmiştir.

5. TARTIŞMA

Çalışmanın bu bölümünde; bireysel ve takım sporları ile uğraşan üniversite öğrencilerinin, yapılan istatistik çalışmaları sonucunda elde edilen temel psikolojik ihtiyaçları alt boyutları ile demografik değişkenleri arasında anlamlı düzeyde bir farklılık olup olmadığı literatürdeki benzer çalışmalar ile tartışılmıştır.

Katılımcıların temel psikolojik ihtiyaçlar ölçeği alt boyutlarından elde etmiş oldukları puanların ortalama değerleri; özerklik alt boyutu puan ortalaması $22,43 \pm 3,32$, Yeterlik alt boyutu puan ortalaması $19,86 \pm 2,97$ ve ilişki alt boyutu puan ortalaması $25,67 \pm 3,26$ olarak tespit edilmiştir.

Konu ile ilgili yapılan literatür incelemesinde araştırmaya katılan üniversite öğrencilerinin temel psikolojik ihtiyaçlar ölçeği alt boyut ortalamaları normal aralıkta seyrettiği görülmektedir. Bu durum üniversite öğrencilerinin toplumun genel ortalamasını yansıtan yapıdan bir araya gelmiş olmalarından kaynaklandığı düşünülmektedir.

Temel Psikolojik İhtiyaçlar ölçeği alt boyutlarının üniversite öğrencilerinin cinsiyet değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan Mann Whitney-U testi sonuçlarına göre üniversite öğrencilerinin cinsiyetleri ile özerklik alt boyutu açısından ($U=37219,50$, $p<,05$), yeterlik alt boyutu açısından ($U=37401,50$, $p<,05$) ve ilişki alt boyutu açısından ($U=37741,00$, $p<,05$) istatistiksel açıdan anlamlı farklılıklar tespit edilmiştir.

Temel psikolojik ihtiyaçlar ölçeği alt boyutlarının tamamında (özerklik, yeterlik, ilişki) “kadın” üniversite öğrencilerinin ihtiyaçlarının doyumu “erkek” üniversite öğrencilerine oranla anlamlı düzeyde yüksek olarak tespit edilmiştir. Konu ile ilgili literatür incelendiğinde cinsiyet değişkeni ile temel psikolojik ihtiyaçlar doyumu arasında çalışma verilerimizi destekler nitelikte bulgulara rastlandığı gibi çalışma verilerimizle çelişen verilerde yer almaktadır.

Harvey ve Retter (2002) tarafından yapılan çalışmada temel psikolojik ihtiyaçlar alt boyutlarından özerklik ihtiyacı ile cinsiyet arasında anlamlı bir farklılık görülmezken, kız çocukların sevgi ve ait olma ihtiyaçlarının ise erkek çocuklardan anlamlı derecede daha yüksek olduğu görülmüştür. Benzer bir biçimde kadınların kişilerarası ilişkiler ihtiyacının erkeklerden daha fazla olduğunu gösteren benzer

çalışmalar bulunmaktadır (Greeley ve Tinsley, 1998; Lang-Takac ve Osterweil, 1992). Çankaya (2009), yapmış olduğu çalışmada cinsiyet değişkeni ile özerklik ve yeterlik ihtiyaçlarının arasında anlamlı bir farklılık tespit edememişken, ilişkili olma ihtiyacının kadınlarda anlamlı düzeyde yüksek olarak tespit etmişlerdir. Waters ve arkadaşları ise (1990) yapmış oldukları çalışmada, erkeklerin temel psikolojik ihtiyaçlar doyumu kadınlardan daha yüksek çıkmıştır. Çelikkaleli ve Gündoğdu'nun (2005) üniversite öğrencilerinin temel psikolojik ihtiyaçlarının belirlenmesine yönelik yapmış oldukları çalışmalarında, özerklik ve ilişkili olma ihtiyaç doyumu açısından kadınların erkeklere oranla anlamlı düzeyde yüksek ihtiyaçları olduğu görülmüştür. Kashdan ve arkadaşları da (2009) yapmış oldukları çalışmalarında, kadınların erkeklere göre özerklik ve ilişkili olma ihtiyaçlarının daha yüksek olduğunu tespit etmişlerdir.

Halmatov'un (2007) Türk vatandaşı üniversite öğrencileri ile yabancı uyruklu üniversite öğrencileri üzerinde yapmış olduğu bir çalışmada cinsiyet değişkeninin özerklik, ilişki, yeterlik ihtiyaçları üzerine istatistiksel açıdan bir anlamlılık yaratmadığını tespit etmiştir. Sarı ve arkadaşlarının (2011) yapmış olduğu başka bir çalışmada da temel psikolojik ihtiyaçlar açısından kadın ve erkekler arasında anlamlı bir farka rastlamamışlardır. Gündoğdu ve Yavuzer (2012) üniversitenin eğitim fakültesinde okuyan öğrencilerin temel psikolojik ihtiyaçları ile cinsiyetleri arasında anlamlı farklılıklar tespit edilememiştir.

Cinsiyet değişkeni ile temel psikolojik ihtiyaçlar arasında ki ilişkinin incelendiği farklı çalışmalar gözden geçirildiğinde ise bazı çalışmalarda erkek ve kadınlar arasında temel psikolojik ihtiyaçlarının karşılanma düzeylerinde anlamlı farklılıklara rastlanmaz iken bazı çalışmalar da ise erkeklerin kadınlara oranla daha fazla göre özerklik ve ilişki kurma ihtiyaçlarının olduğu görülmüştür.

Kadınların kişilerarası ilişkilere daha çok eğilimli ve grup tartışmalarında daha arkadaşça ve uyuşmaya yönelimli olmaları (Yaşın ve Dökmen, 2004) ilişkili olma ihtiyaçlarını kadınların daha fazla istedikleri sonucunu doğurmaktadır. Wood ve arkadaşları ise cinsiyet rollerindeki farklılıklar kadınların ve erkeklerin tutum, beceri ve inançlarını etkilediğinden, sosyal davranışlarda ve duygularda cinsiyet farklılıklarına neden olduğunu belirtmişlerdir (Wood ve vd., 1989).

Bu sonuçlar ışığında, gerek kendi toplumsal yapımız gerekse de yurtdışında ki farklı toplumsal yapılar içindeki kadınların yaşamış oldukları çevredeki insanlarla bağlantılı olma isteği duymaları erkeklere göre daha yüksek oranlı bir ihtiyaç olduğunu söyleyebiliriz.

Temel Psikolojik İhtiyaçlar ölçeği alt boyutlarının üniversite öğrencilerinin yaş değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan istatistiki inceleme sonucunda; öğrencilerin temel psikolojik ihtiyaçlar ölçeği alt boyutları ile yaş grupları arasında istatistiksel anlamda $p < 0,05$ düzeyinde herhangi bir anlamlı farklılık olmadığı tespit edilmiştir. Üniversite eğitim süreci çok geniş bir yaş aralığına yayılmayan genel itibarı ile 18-24 yaş aralığında seyreden bir süreç olmasının bu sonucu yarattığı düşünülmektedir.

Temel Psikolojik İhtiyaçlar ölçeği alt boyutlarının üniversite öğrencilerinin eğitim görülen fakülte/yüksekokul değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan istatistiki inceleme sonucunda; öğrencilerin temel psikolojik ihtiyaçlar ölçeği alt boyutları ile eğitim görülen fakülte/yüksekokul değişkeni arasında istatistiksel anlamda $p < 0,05$ düzeyinde herhangi bir anlamlı farklılık olmadığı tespit edilmiştir. Çalışma bulgularımız her ne kadar üniversitelerin beden eğitimi ve spor yüksekokulları ve spor bilimleri fakülteleri dışında ki diğer bölümlerde okuyan öğrencilerin temel psikolojik ihtiyaçlarını yüksek olarak gösterse de istatistiksel açıdan bir anlamlılık bulunamamıştır.

Beden eğitimi ve spor yüksekokulları ve spor bilimleri fakültelerinde ki öğrencilerin sadece aktif spor yapıyor olmalarından ziyade eğitim öğretim müfredatları, spor kültürü içinden gelmesi, sporu bir hayat felsefesi olarak algılaması, kurallara uyma, birlikte hareket etme, sorumluluk alma, kendine güven duyma gibi demokratik hayatın gerektirdiği tavır ve alışkanlıkları geliştirdiği için kişisel ve sosyal yönden bu davranışları kendi benliğine transfer etmiş olmaları, beden eğitimi ve spor bölümündeki öğrencilerin temel psikolojik ihtiyaç düzeylerinin üniversitelerin farklı bölümlerinde okuyan öğrencilerden düşük çıkmasının sebebi olabileceği düşünülmektedir.

Temel Psikolojik İhtiyaçlar ölçeği alt boyutlarının üniversite öğrencilerinin yapmış oldukları spor türü değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan istatistiki analiz sonucunda yapılan spor türü ile temel

psikolojik ihtiyaçlar leği alt boyutları arasında anlamlı farklılıklar tespit edilmiştir. Üniversite ğrencilerinin yaptıkları spor türü ile özerklik alt boyutu açısından ($U=30682,50$, $p<,05$) takım sporu ile uğraşan sporcuların bireysel sporculara oranla daha fazla “özerk” olma ihtiyacı duydukları sonucu tespit edilmiştir.

Takım sporlarının bireysel sporlara oranla daha fazla birlikte hareket etme zorunluluğu getirmesi ve takım sporu ile uğraşanların müsabaka esnasında bireysel performans sergileme düzeylerinin kısıtlı olması takım sporcularının “özerklik” ihtiyaçlarını arttırdığı söylenebilir.

Yeterlik alt boyutu ($U=28825,50$, $p<,05$) ve ilişki alt boyutu açısından ($U=35260,00$, $p<,05$) ise tam tersi bir durum söz konusu olup, bireysel sporlar ile uğraşan sporcuların takım sporu ile uğraşan sporculara oranla daha fazla “yeterlik” ve “ilişki” ihtiyacı duydukları görülmektedir. Ünlü’nün (2009) yapmış olduğu çalışmasında takım sporuyla uğraşan üniversite ğrencilerinin temel psikolojik ihtiyaçlar leğinden bireysel sporculara oranla daha yüksek ortalamalar elde ettikleri görülmüştür. Takım sporuyla uğraşan üniversite ğrencilerinin ilişki ihtiyacında kendilerini daha yeterli hissetmektedir. Yine aynı şekilde Bilge (1990) yapmış olduğu çalışmada takım ve bireysel sporcular açısından temel psikolojik ihtiyaçlar arasında anlamlı farklılıklar tespit edilmiştir.

Bir gruba ait olma ve onlarla ilişkide bulunarak günlük aktivitelerini gerçekleştirme, ilişkili olma psikolojik ihtiyacını olumlu etkilemektedir. Grup faaliyetleri ve grup olarak üstlenilen sorumluluklar öğrencinin bu duygusunu geliştireceği düşünülmektedir.

Temel Psikolojik İhtiyaçlar leği alt boyutlarının üniversite ğrencilerinin sahip oldukları kardeş sayısı değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan Kruskal Wallis-H testi sonuçları Tablo 7’de yer almaktadır.

Yapılan istatistiki inceleme sonucunda; öğrencilerin temel psikolojik ihtiyaçlar leği alt boyutlarından özerklik ve yeterlik ile sahip olunan kardeş sayıları arasında istatistiksel anlamda $p<0,05$ düzeyinde herhangi bir anlamlı farklılık olmadığı tespit edilmiştir.

Temel psikolojik ihtiyaçlar leği alt boyutlarından ilişki ile sahip olunan kardeş sayıları arasındaki fark ise ($\chi^2=14,008$; $sd=3$; $p<0,05$) istatistiksel olarak anlamlı

bulunmuştur. Anlamlı farklılığın hangi gruplardan kaynaklandığını belirlemek üzere tamamlayıcı karşılaştırma tekniklerine geçilmiş ve bu amaçla kullanılan Mann Whitney U testi sonuçlarına göre farklılığın tek çocuk ile diğer gruplar arasında olduğu ($p=0.007$) belirlenmiştir. Ailelerinde tek çocuk olan üniversite öğrencilerinin “ilişki” ihtiyaçları kardeşi olan üniversite öğrencilerine oranla anlamlı düzeyde yüksek olarak tespit edilmiştir.

Tatarlı (2015) yapmış olduğu çalışmada kardeş sayısına göre psikolojik ihtiyaçlar açısından 2-4 ve üzeri kardeş olan ergenlerin tek çocuk olan ergenlere göre, 5 ve daha fazla kardeş olan ergenlerin tek çocuk ve 2-4 kardeş olan ergenlere göre yeterli ihtiyacının fazla olduğu görülmüştür.

Kaliteli kardeş ilişkileri olan çocuk ve ergenlerin yeterli algılarının daha yüksek olduğu birçok çalışma da belirtilmiştir. (Amato, 1989; Brody, 1998; Kitzmann, Cohen ve Lockwood, 2002). Ayrıca kardeş sahibi olmanın akademik başarı, kendilik değerleri ve olumlu sosyal ilişkilerin (Oliva ve Arranz, 2005; Ryherd, 2011; Yeh ve Lempers, 2004) daha yüksek olduğu araştırmalardan da anlaşılmaktadır.

Çok kardeşi bulunanların yeterli ihtiyacının, daha az kardeşi olan veya tek çocuk olanlara göre daha yüksek olması, kendilerini diğer kardeşlerine olumlu model olma konusunda sorumluluk hissetmeleri ile açıklanabilir. Yeterli olmanın kişinin çevresini etkileme ve çevresiyle etkili iletişim kurabilme kapasitesi olduğu düşünüldüğünde, kardeş sayısı arttıkça çocukla harcanan zamanın azalması, ebeveynlerden alınan maddi ve duygusal desteğin daha fazla kardeşle paylaşıyor olması, başarı beklenti düzeyi fazla olmasına karşın başarı ihtiyacının giderileceği ortamlarda daha kısıtlı bulundurulması, sunulan imkanların azalması ve aile içinde fark edilirlilik oranının azalmasından ötürü, bireyin yaptığı işlerde etkin olma ve bunu çevresine hissettirme ihtiyacının arttığı yorumunda da bulunulabilir.

Temel Psikolojik İhtiyaçlar ölçeği alt boyutlarının üniversite öğrencilerinin anne baba durumu değişkenine göre istatistiksel anlamda $p<0,05$ düzeyinde herhangi bir anlamlı farklılık göstermediği tespit edilmiştir.

Üniversite öğrencilerinin anne baba tutumu değişkenine ile Temel Psikolojik İhtiyaçlar ölçeği alt boyutları arasında istatistiksel anlamda $p<0,05$ düzeyinde herhangi bir anlamlı farklılık olmadığı tespit edilmiştir.

Yasul (2016) yaptığı çalışmasında üniversite öğrencilerinin, yeterlik alt boyutunda ailenin tutumu değişkeni bakımında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılığın olduğu görülmüştür. Bu farklılık, koruyucu bir aile tutumuna sahip olan öğrencilerin yeterlik ihtiyacı daha fazla karşılanırken otoriter ailelere sahip olan öğrencilerin yeterlik ihtiyacının karşılanma düzeyleri ise en alt seviyededir.

Temel Psikolojik İhtiyaçlar ölçeği alt boyutlarının üniversite öğrencilerinin anne eğitim düzeyi ve baba eğitim düzeyi değişkenlerine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan istatistik sonuçları, öğrencilerin temel psikolojik ihtiyaçlar ölçeği alt boyutları ile anne eğitim düzeyi değişkeni arasında istatistiksel anlamda herhangi bir anlamlı farklılık olmadığını göstermektedir.

Temel Psikolojik İhtiyaçlar ölçeği alt boyutlarının üniversite öğrencilerinin ikamet edilen yer değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan test sonuçlarına göre herhangi bir anlamlı farklılık olmadığı görülmektedir. Üniversite öğrencilerinin aylık harcamış oldukları gelir miktarı ile temel psikolojik ihtiyaçları arasında herhangi bir istatistiksel anlamlılık tespit edilememiştir.

6. SONUÇLAR

Bireysel ve takım sporu ile uğraşan üniversite öğrencilerinin temel psikolojik ihtiyaç doyumlarının katılımcıların cinsiyet, yaş, fakülte/yüksekokul, spor türü, kardeş sayısı, anne baba durumu, anne baba tutumu, anne eğitim düzeyi, baba eğitim düzeyi, ikamet edilen yer ve aylık gelir düzeyi değişkenlerine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğinin incelenmesi amacıyla yapılan bu araştırmada şu sonuçlara ulaşılmıştır:

1. Bireysel ve takım sporu ile uğraşan üniversite öğrencilerinin temel psikolojik ihtiyaçları (Özerklik, Yeterlik, İlişki) ile yaşları arasında istatistiksel açıdan anlamlı bir farklılık yoktur.
2. Bireysel ve takım sporu ile uğraşan üniversite öğrencilerinin cinsiyetleri ile temel psikolojik ihtiyaçları (Özerklik, Yeterlik, İlişki) arasında istatistiksel açıdan anlamlı bir farklılıklar vardır. “Kadın” üniversite öğrencilerinin özerklik, yeterlik, ilişki ihtiyaçlarının doyumu “erkek” üniversite öğrencilerine oranla anlamlı düzeyde yüksektir.
3. Bireysel ve takım sporu ile uğraşan üniversite öğrencilerinin temel psikolojik ihtiyaçları (Özerklik, Yeterlik, İlişki) ile eğitim gördükleri fakülte veya yüksekokul değişkeni arasında istatistiksel açıdan anlamlı bir farklılık yoktur.
4. Bireysel ve takım sporu ile uğraşan üniversite öğrencilerinin temel psikolojik ihtiyaçları (Özerklik, Yeterlik, İlişki) ile yapmış oldukları spor türü değişkeni arasında istatistiksel açıdan anlamlı farklılıklar vardır. Takım sporu ile uğraşan sporcuların bireysel sporculara oranla daha fazla “özerk” olma ihtiyacı duymaktadırlar. Bireysel sporlar ile uğraşan sporcuların takım sporu ile uğraşan sporculara oranla daha fazla “yeterlik” ve “ilişki” ihtiyacı duymaktadırlar.
5. Bireysel ve takım sporu ile uğraşan üniversite öğrencilerinin temel psikolojik ihtiyaçları (Özerklik, Yeterlik, İlişki) ile kardeş sayısı değişkeni arasında istatistiksel açıdan anlamlı farklılıklar vardır. Ailelerinde tek çocuk olan üniversite öğrencilerinin, 1 veya daha fazla kardeşi olan üniversite öğrencilerine oranla daha fazla “ilişki” ihtiyacı duymaktadırlar.
6. Bireysel ve takım sporu ile uğraşan üniversite öğrencilerinin temel psikolojik ihtiyaçları (Özerklik, Yeterlik, İlişki) ile anne baba durumu değişkeni arasında istatistiksel açıdan anlamlı bir farklılık yoktur.

7. Bireysel ve takım sporu ile uğraşan üniversite öğrencilerinin temel psikolojik ihtiyaçları (Özerklik, Yeterlik, İlişki) ile anne baba tutumu değişkeni arasında istatistiksel açıdan anlamlı bir farklılık yoktur.
8. Bireysel ve takım sporu ile uğraşan üniversite öğrencilerinin temel psikolojik ihtiyaçları (Özerklik, Yeterlik, İlişki) ile anne eğitim düzeyi değişkeni arasında istatistiksel açıdan anlamlı bir farklılık yoktur.
9. Bireysel ve takım sporu ile uğraşan üniversite öğrencilerinin temel psikolojik ihtiyaçları (Özerklik, Yeterlik, İlişki) ile baba eğitim düzeyi değişkeni arasında istatistiksel açıdan anlamlı bir farklılık yoktur.
10. Bireysel ve takım sporu ile uğraşan üniversite öğrencilerinin temel psikolojik ihtiyaçları (Özerklik, Yeterlik, İlişki) ile ikamet edilen yer değişkeni arasında istatistiksel açıdan anlamlı bir farklılık yoktur.
11. Bireysel ve takım sporu ile uğraşan üniversite öğrencilerinin temel psikolojik ihtiyaçları (Özerklik, Yeterlik, İlişki) ile aylık gelir düzeyi değişkeni arasında istatistiksel açıdan anlamlı bir farklılık yoktur.

7. KAYNAKÇA

- Amato, P. (1989). Family Processes and the Competence of Adolescents and Primary School Children. *Journal of Youth Adolescence*, 18, 39-53.
- Andersen S, Chen S, Carter C. (2000). Fundamental Human Needs: Making Social Cognition Relevant. *Psychological Inquiry*, 11(4):269-276.
- Aracı, H. (1999). *Okullarda Beden Eğitimi*, Bağırhan Yayın Evi, Ankara.
- Baard, P., Deci, E.L. and Ryan, R.M. (2004). Intrinsic Need Satisfaction: A Motivational Basis of Performance and Well-Being in Two Work Settings, *Journal of Applied Social Psychology*, 34, 2045-2068.
- Başer, E. (1998). *Uygulamalı Spor Psikolojisi*, Bağırhan Yayınevi, Ankara, 422s.
- Başer, E., (1985). *Uygulamalı Spor Psikolojisi Performans Sporunda Psikolojinin Rolü*, T.C. Milli Eğitim Gençlik ve Spor Bakanlığı Beden Terbiyesi ve Spor Genel Müdürlüğü Yayınları Yayın No: 31, Ankara, 225s.
- Baymur, F. (1994). *Genel psikoloji*. İstanbul: İnkılap Kitabevi.
- Birch, D. and Veroff, J. (1966), *Motivation: A Study of Action*, Brooks/Cole Publishing Company, Inc. USA.
- Bilge, Filiz (1990). “Sporcuların Psikolojik ihtiyaçları” Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara, Ankara Üniversitesi.
- Brody, G. H. (1998). Sibling Relationship Quality: Its Causes and Consequences. *Annual Review Psychology*, 49, 1-24.
- Burger JM. (2006). *Kişilik*. 1. Basım, Çeviren: Erguvan İD, Kaknüs Yayınları, İstanbul.
- Büyüköztürk, Ş., Kılıç Çakmak, E., Akgün, Ö. E., Karadeniz, Ş. ve Demirel, F. (2014). *Bilimsel araştırma yöntemleri*. Ankara: Pegem Akademi Yayınları.
- Can, Halil (1985), “Başarı Güdüsü ve Yönetmel Başarı” Hacettepe Üniversitesi iktisadi ve idari Bilimler Fakültesi Yayınları, No: 12, Ankara.
- Çankaya, Z. (2009). “Özerklik Desteği, Temel Psikolojik İhtiyaçların Doyumu ve Öznel İyi Olma: Öz-Belirleme Kuramı”. *Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi*, 4 (31), 23-31.

- Corey, G. (2005). *Theory and Practice of Counseling and Psychotherapy*. (6th ed.). Belmont, CA: Brooks/Cole Thompson Learning.
- Çelikkaleli, Ö. Gündoğdu, M. (2005). Eğitim Fakültesi Öğrencilerinin Psikolojik İhtiyaçları. *Eğitim Fakültesi Dergisi*, Cilt 6, Sayı 9.
- Darley, J.M., Glucksberg, S., Kinchla, R.A. (1991). *Psychology* (5th ed.). Englewood Cliffs, NJ: Prentice Hall.
- Deci E, Connell J, Ryan R. (1989). Self-determination in a Work Organization. *Journal of Applied Psychology*, 74 (4):580-590.
- Deci E, Ryan R. (1985). *Intrinsic Motivation and Self-Determination in Human Behavior*. New York: Plenum Press.
- Deci, E. L. and Ryan, R. M. (2000). The 'what' and 'why' of goal pursuits: Human need sand the self-determination of behavior. *Psychological Inquiry*, 11, 227-268.
- Deci, E. L. and Vansteenkiste, M. (2004). Self-determination theory and basic need satisfaction: Understanding human development in positive psychology. *Ricerche di Psicologia*, 27, 17-34.
- Deci, E. L. Eghrari, H., Patrick, B. C. and Leone, D. (1994). Facilitating internalization: The self-determination theory perspective. *Journal of Personality*, 62, 119-142.
- Deci, E. L., Ryan, R. M. And Williams, G. C. (1996). Need satisfaction and the self-regulation of learning. *Learning and Individual Differences*, 8, 165-183
- Deveci, H. (2007). Öğretmenlerin Psikolojik İhtiyaçlarına İlişkin Görüşler. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi. Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya.
- Doğan, O., (2005). *Spor Psikolojisi*, Nobel Kitabevi, Adana, 162s.
- Durkin, K. (1995). *Developmental social psychology: From infancy to old age*. Cambridge: Blackwel Publishers Inc. Kaufmann H. *Aggression and Altruism*. New York: Holt, Rinehart and Winston, 1970.
- Eren, E. (2001), *Örgütsel Davranış ve Yönetim Psikolojisi*, 7. Baskı, Beta, İstanbul.
- Erkal, M., (1982). *Sosyolojik Açıdan Spor*, Filiz Kitabevi, İstanbul.

- Erkekmur, Feriha (1990), Genel Psikoloji. İnkılâp Kitabevi, İstanbul.
- Eroglu, Feyzullah (2000), Davranış Bilimleri, Beta Basım-Yayım-Dağıtım. İstanbul.
- Eron, L. D. (1994). Theories of aggression: From drives to cognitions. L. R. Huesmann (Ed.), Aggressive behavior: Current perspectives (pp.3-11). New York: Plenum Press.
- Fromm, E. (1994). *Özgürlükten kaçış*. Ankara: Öteki Yayınları.
- Gagné, M. (2003). The Role of Autonomy Support and Autonomy Orientation in Prosocial Behavior Engagement. *Motivation and Emotion*, 27(3), 199-223.
- Glasser, W. (1965). Reality Therapy. New York: Harper and Row Publisher.
- Greeley, A.T., Tinsley, H. A. (1998). Autonomy and Intimacy Development in College Students: Sex Differences and Predictors. *Journal of College Student Development*, 29, 512-520.
- Gündoğdu, R. Yavuzer, Y. (2012). Eğitim Fakültesi Öğrencilerinin Öznel İyi Oluş ve Psikolojik İhtiyaçlarının Demografik Değişkenlere Göre İncelenmesi. Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, Sayı 23, 115 – 131.
- Halmatov, S. (2007). Türkiye’de Eğitim Görmekte Olan Yabancı Uyruklu Öğrenciler İle TC Uyruklu Öğrencilerin Psikolojik İhtiyaçlarının Karşılaştırmalı Olarak İncelenmesi Yüksek Lisans Tezi. Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya.
- Harvey, V. S. and Retter, K. (2002). Variations by Gender between Children and Adolescents on the Four Basic Psychological Needs. *International Journal of Reality Therapy*, 21(2), 33-36.
- Hellriegel, D, Slocum, Jr, and Woodman, R.W. (2001), Organizational Behavior, South-Western Colloge Publishing, Ninth Edition, USA.
- Ingledew D, Markland D, Sheppard K. (2004). Personality and self-determination of exercise behavior. *Personality and Individual Differences*, 36, 1921–1932.
- İnal, A.N., (2000). *Beden Eğitimi ve Spor Bilimlerine Giriş*, Desen Ofset Matbaacılık, Konya.
- Johns, G. and Saks, A. M. (2001), Organizational Behavior: Understanding and Managing Life at Work, Pearson Education Inc., Fifth Edition, USA.

Karasar, N. (2006). *Bilimsel araştırma yöntemi*. Ankara: Nobel yayın Dağıtım.

Kashdan, T.B., Mishra, A., Breen, W.E., Froh, J.J. (2009). Gender Differences in Gratitude: Examining Appraisals, Narratives, the Willingness to Express Emotions, and Changes in Psychological Needs. *Journal of Personality*, Volume 77, Issue 3, pages 691–730.

Kasser T, Ryan R. (1999). The Relations of Psychological Needs for Autonomy and Relatedness to Vitality, Well- Being and Mortality in a Nursing Home. *Journal of Applied Social Psychology*, 29(5):935-954.

Kat, H. (2009). Bireysel Sporcularla Takım Sporcularının Stres Düzeyleri ve Problem Çözme Becerilerinin Karşılaştırılması. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Kayseri: Erciyes Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü.

Kaufmann H. (1970). *Aggression and Altruism*. New York: Holt, Rinehart and Winston.

Kesici, Ş., Üre, Ö., Bozgeyikli, H. ve Sünbül, A. M. (2003). *Temel psikolojik ihtiyaçlar ölçeğinin geçerlilik ve güvenirliği*. VII. Ulusal Psikolojik Danışma ve Rehberlik Kongresi, Malatya.

Kitzmann, K. M., Cohen, R. and Lockwood, R. L. (2002). Are Only Children Missing Out? Comparison of the Peer-Related Social Competence of Only Children and Siblings. *Journal of Social and Personal Relationships*, 19(3), 299-316.

Koç İkizler, C. ve Karagözoğlu, C., (1997). Sporda Başarının Psikolojisi, Alfa,İstanbul,170s., Ş., 1994. *Spor Psikolojisine Giriş*, Saray Medikal Yayıncılık, İzmir, 286s.

Konter, E. (2006).*Spor Psikolojisi El Kitabı*. Ankara: Nobel Yayınları.

Koruç Z., Bayar P., 1989. Sporun Kişilik Üzerine Etkilerinin Araştırma Raporu. Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğü, SESAM, Ankara, 48-51s.

Kreitner, R. and Kinicki, A. (2004), *Organizational Behavior*, Mc Grawhill, 6. Edition, USA.

Kutup, M., (1992). İnsan Psikoloji Üzerine Etütler, Çev: Karlığa, B., İşaret Yayınları, İstanbul, 463s.

- Lang-Takac, E., Osterweil, Z. (1992). Separateness and Connectedness: Differences between the Genders. *Sex Roles*, 27, 277-289.
- Lawler E. E. (1991), 'Drives, Needs and Outcomes', Psychological Dimensions of Organizational Behavior, Barry M. Staw (editor), McMillan Publishing Company.
- Maslow, A. H. (1970) Motivation and Personality, Harper and Row Publishers Second Edition, USA.
- McClelland, D. C. (1961), The Achieving Society. Princeton, NY: Van Nostrand.
- McClelland, D. C. and Burnham D. H. (1976), Power is the Great Motivator, Harvard Business Review, Motivating People, January, 2003, 1–11.
- McClelland, D. C. and Winter, D. G. (1969), Motivating Economic Achievement. The Free Press, New York.
- McClelland, D.C. (1965). N Achievement and Entrepreneurship: A Longitudinal Study, *Journal of Personality and Social Psychology*, Vol.1, No.4, 389–392.
- Mengütay, S., (1997). *Morpa Spor Ansiklopedisi*, Cilt 2, Orhan Ofset, İstanbul.
- Mengütay, S., (2005). *Çocuklarda Hareket Gelişimi ve Spor*, Morpa Yayınları, İstanbul, 144s.
- Milyavskaya, M., Gingras, I., Mageau, G. A., Koestner, R., Gagnon, H., Fang, J. And Boiche, J. (2009). Balance across Contexts: Importance of Balanced Need Satisfaction across Various Life Domains. *Personality and Social Psychology*, 38, 1031 1045.
- Moorhead, G. ve Griffin, R. W. (1989), Organizational Behavior, Houghton Mifflin Company, 2. Edition, USA.
- Morgan, C. (1984). *Psikolojiye Giriş*. (Cev. Husnu Arıcı ve vd.) Ankara: Hacettepe Üniversitesi, Psikoloji Bölümü Yayınları.
- Mullins, L. J. (2002), Management and Organizational Behavior, Prentice Hall Sixth Edition, UK.
- Oliva, A., and Arranz, E. (2005). Sibling Relationships during Adolescence. *European Journal of Developmental Psychology*, 2 (3), 253-270.
- Ozturk, O. (2001). "*Ruh sağlığı ve bozuklukları*" Ankara: Hekimler Yayın Birliği.

Özaydın N. (2011). Mesleki Müzik Eğitimi Alan Öğrencilerin Psikolojik İhtiyaçlarının ve Yaşam Doyumlarının İncelenmesi. S.Ü. Eğitim Bilimlerim Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, Konya.

Özdemir, Y. (2012). Ergenlerde Öznel İyi Oluşunun Demografik Değişkenler, Ana-Baba Kontrolü ve Ana- Baba Kabul/ İlgisi Açısından İncelenmesi. Eğitim ve Bilim Dergisi, 37 (165), 20- 33.

Özkalp, E. ve Kirel, Ç. (2005); Örgütsel Davranış, T.C. Anadolu Üniversitesi Eğitim, Sağlık ve Bilimsel Araştırma Çalışmaları Vakıf Yayın No: 149, ETAM A.S, Eskişehir.

Öztürk O. (2004). Ruh Sağlığı ve Bozuklukları 10. Basım, Feryal Matbaası, Ankara.

Patrick, H. Knee, C. R., Canevvelo, A, and Onsbery, C. (2007). The Role of Need Fulfillment in Relationship Functioning and Well-Being: A Self-Determination Theory Perspective. Journal of Personality and Social Psychology, 97(3), 434-457.

Porter, L. Bigley G. A. and Steers R. M. (2003), Motivation and Work Behavior, McGraw-Hill, USA.

Reeve, J. and Sickenius, B. (1994). Development and Validation of a Brief Measure of The Three Psychological Needs Underlying Intrinsic Motivation: The AFS scales. Educational and Psychological Measurement, 54, 506-515.

Reis HT, Sheldon KM, Gable SL, Roscoe J, Ryan RM. (2000). Daily well-being: The Role of Autonomy, Competence, and Relatedness. Personality and Social Psychology Bulletin, 26.419-435.

Rollinson, D. and Broafield, A. (2002), Organizational Behavior and Analysis, Prentice Hall, 2. Edition, UK.

Ryan, R. M., Sheldon, K. M., Kasser, T. and Deci, E. L. (1996). All Goals Are Not Created Equal: An Organismic Perspective on the Nature of Goals and Their Regulation. In P.

Ryherd, L. M. (2011). *Predictors of Academic Achievement: The Role of Older Sibling and Peer Relationship Factors*. Unpublished Master's Thesis, Iowa State University, Iowa.

- Sabuncuoğlu Z. (1984). Çalışma Psikolojisi. 2. Baskı, Uludağ Üniversitesi Yayınları, Bursa.
- Sahan, H. (2007). Üniversite Öğrencilerinin Sosyalleşme Sürecinde Spor Aktivitelerinin Rolü. Yüksek Lisans Tezi, Konya: Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Sand, A. (2003). Research Report Nursing-Related Qualities, Personality and Work Satisfaction– Assistant Nurses in a Ten-Year Perspective, *Journal of Clinical Nursing*, 12, 2, 117-187.
- Sarı, İ. Yenigün, Ö., Altıncı, E., Öztürk, A. (2011). Temel Psikolojik İhtiyaçların Tatmininin Genel Öz Yeterlik ve Sürekli Kaygı Üzerine Etkisi. *Spor metre Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, IX (4), 149-156.
- Sheldon KM, Bettencourt BA. (2002). Psychological Needs and Subjective Wellbeing in Social Groups. *British Journal of Social Psychology*, 41.25-38.
- Sheldon KM, Elliot AJ, Kim Y, Kasser T. (2001). What is Satisfying about Satisfying Events? Testing 10 Candidate Psychological Needs. *Journal of Personality and Social Psychology*, 80.325-339.
- Sheldon KM, Elliot AJ. (1998). Not All Personal Goals are Personal: Comparing Autonomous and Controlled Reasons as Predictors of Effort and Attainment. *Personality and Social Psychology Bulletin*, 24.546-557.
- Sheldon, K.M. and Krieger, L.K (2007) Understanding the Negative Effect of Legal Education on Law Students: A Longitudinal Test and Extension of Self-Determination Theory. *Personality and Social Psychology Bulletin*, 33, 883-897.
- Staub, E. (2003). The Basic Human Needs and Their Role of Altruism and Aggression. In E. Staub *The Psychology of Good and Evil: Why Children, Adults, and Groups Help and Harm Others* (pp 52- 67). New York: Cambridge University Press.
- Tatarlı (2015) Bazı Kişisel Özellikleri ve Sosyal Destek Algıları Farklı Olan Ergenlerin Temel Psikolojik İhtiyaçları, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Adana, Çukurova Üniversitesi.

Türkel, Ç. (2010). İlköğretim Öğrencilerinin Sportif Faaliyete Katılım Düzeyi ile Sosyal Uyum ve İletişim Beceri Düzeyleri Arasındaki İlişkilerin İncelenmesi. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Kayseri: Erciyes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Ünlü, H. (2009). Basic Psychological Needs of Pre-service Physical Education Teacher. E-Journal of New World Sciences Academy Volume: 4, Number: 3, 2009.

Vlachopoulos, S. P. and Michailidou, S. (2006). Development and Initial Validation of a Measure of Autonomy, Competence, and Relatedness in Exercise: The Basic Psychological Needs in Exercise Scale. *Measurement in Physical Education and Exercise Science*, 103, 179-201

Voltan Acar, N. (2003). *PDR'de yirmi beş yıl*. 1. Baskı, Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.

Waters, L.K., Grow, Zakrajsek, T. (1990). Correlates of Need for Cognition Total and Subscale Scores. *Educational and Psychological Measurement*, vol.50, no.1, 213- 217.

Williams GC, Gagné M, Ryan RM, Deci EL. (2002). Facilitating Autonomous Motivation for Smoking Cessation. *Health Psychology*, 21.40-50.

Wood, W., Rhodes, N., Whelan, M. (1989). Sex Differences in Positive Well-Being: A Consideration of Emotional Style and Marital Status. *Psychological Bulletin*, 106(2), 249-264.

Yasul (2016) Beden Eğitimi ve Spor Yüksek Okulu Öğrencilerin Temel Psikolojik İhtiyaçlarının Bazı Değişkenlere Göre İncelenmesi, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Kahramanmaraş, Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi.

Yaşın-Dökmen, Z. (2004). *Toplumsal cinsiyet*. İstanbul: Sistem Yayıncılık.

Yeh, H. and Lempers, J. D. (2004). Perceived Sibling Relationships and Adolescent Development. *Journal of Youth and Adolescence*, 33 (2), 133-147.

8. EKLER

I. BÖLÜM - Kişisel Bilgi Formu

Cinsiyetiniz	☐ Erkek ☐ Kadın
Yaşınız	☐ 17-20 ☐ 21-24 ☐ 25-28
Fakülte/Yüksekokul	☐ Spor Bilimleri Fakültesi, Beden Eğitimi ve Spor YO ☐ Diğer
Yapmış Olduğunuz Spor Branşı	☐ Bireysel Sporlar ☐ Takım Sporları
Kardeş Sayınız (Kendiniz hariç)	☐ Tek Çocuk ☐ 1 Kardeş ☐ 2 Kardeş ☐ 3 Kardeş ☐ 4 ve daha fazla kardeş
Anne-Babanızın durumunu tanımlayan seçenek hangisidir?	☐ Annem Babam Birlikte ve Yaşıyor ☐ Annem Babam Boşandı ve Yaşıyor ☐ Annem Vefat etti ☐ Babam Vefat etti
Annenizin ve Babanızın size karşı tutumları nasıl tanımlarsınız?	☐ Demokratik ☐ Otoriter ☐ Koruyucu ☐ İlgisiz
Annenizin Eğitim Düzeyi	☐ Okur Yazar Değil ☐ İlköğretim ☐ Ortaöğretim ☐ Lise ☐ Üniversite ve Lisans Üstü
Babanızın Eğitim Düzeyi	☐ Okur Yazar Değil ☐ İlköğretim ☐ Ortaöğretim ☐ Lise ☐ Üniversite ve Lisans Üstü
Şu anda ikamet ediyorsunuz?	☐ Ailemin yanında ☐ Öğrenci evinde arkadaşlarımla ☐ Yurtta ☐ Akrabalarımın yanında ☐ Diğer belirtiniz .....
Kendinize ait aylık geliriniz hangi aralıktadır? (burs, harçlık ve varsa maaş dâhil her türlü kazanç)	☐ 0 – 500 TL ☐ 501 – 1000 TL ☐ 1001 – 1500 TL ☐ 1501 TL üzerinde

II. BÖLÜM – Temel Psikolojik İhtiyaçlar Ölçeği (TPI)

Aşağıda size 21 maddelik ölçek verilmiştir. Her maddeyi dikkatlice okuyup size uygunluk derecesine göre ilgili kareyi işaretleyiniz.	Hiç Doğru Değil	Doğru Değil	Biraz Doğru	Doğru	Çok Doğru
1 Hayatımı nasıl yaşayacağıma karar vermede kendimi özgür hissediyorum					
2 Yaşamımda kendimi bastırılmış biri olarak görüyorum					
3 Fikirlerimi ve düşüncelerimi ifade etmede genellikle kendimi özgür hissediyorum					
4 Günlük yaşamımda, çoğu zaman bana söylenilen şeyleri yapmak zorunda kalıyorum.					
5 Günlük işlerde etkileşim içinde olduğum insanlar duygularımı dikkate alırlar.					
6 Günlük işlerde kendimi çok rahat hissediyorum					
7 Günlük işleri nasıl yapacağıma karar vermek için fazla fırsatım yok					
8 Çoğu zaman kendimi yetenekli hissetmiyorum					
9 Tanıdığım insanlar yaptığım şeylerde başarılı olduğumu söylüyorlar					
10 Son zamanlarda yeni ve ilginç beceriler kazandım.					
11 Çoğu zaman yaptığım şeyler bende bir başarı hissi uyandırır					
12 Günlük işlerde etkileşim içinde olduğum insanlar duygularımı dikkate alırlar.					
13 Genellikle kendimi çok kabiliyetli görmem					
14 Etkileşim içinde olduğum insanları gerçekten seviyorum					
15 İlişki kurduğum insanlarla anlaşabiliyorum.					
16 İnsanlarla çok fazla sosyal etkileşimim ve sosyal ilişkim yok					
17 Sürekli sosyal etkileşim içerisinde bulunduğum insanları dostlarım olarak görürüm.					
18 Hayatımdaki insanlar bana önem verirler.					
19 Yaşamımda kendime yakın hissettiğim çok fazla insan yok.					
20 Sürekli etkileşim içinde olduğum insanlar beni pek fazla seviyor gibi görünmüyorlar.					
21 İnsanlar genellikle bana karşı gayet arkadaş canlısıdır.					

9. ÖZGEÇMİŞ

Kişisel Bilgiler	
Adı Soyadı	Hatice GEZER
Doğum Yeri ve Tarihi	14.07.1978 KONYA
Eğitim Durumu	
Lisans Öğrenimi	Selçuk Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu (Beden Eğitimi Öğretmenliği)
Y. Lisans Öğrenimi	Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Spor Yönetimi Anabilim Dalı (Halen Devam Ediyor)
Bildiği Yabancı Diller	Almanca, İngilizce
Bilimsel Faaliyetleri	
İş Deneyimi	
Stajlar	
Projeler	
Çalıştığı Kurumlar	Özel Türmak Eğitim Kurumları (Beden Eğitimi Öğretmeni) Kafkas Üniversitesi Sarıkamış MYO Turizm Animasyon Bölümü Öğretim Görevlisi Kafkas Üniversitesi Sarıkamış BESYO (Görevlendirme) Öğretim görevlisi
İletişim	
E-Posta Adresi	gezerhatice17@gmail.com
Tarih	11.01.2018